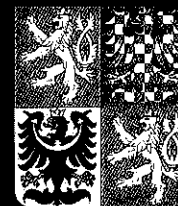

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

2/2001

ročník
LIII

Orac

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Adhezní řízení	č. 6
Jednota skutku	č. 10
Maření výkonu úředního rozhodnutí	č. 7
Řízení o stížnosti pro porušení zákona	č. 9
Zastavení trestního stíhání	č. 8

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Bytová družstva – Byt	č. 12
Konkursy	č. 16
Náhrada škody	č. 13
Řízení před soudem	č. 14
Řízení před soudem – Převod nemovitostí	č. 9
Řízení před soudem – Rozhodnutí soudu	č. 10
Společné jmění manželů	č. 11
Zástavní právo	č. 15

POSLEDNÍ ŠANCE!

kat. č. IC 0386

kat. č. IC 0446

kat. č. IC 0384

Ještě v únoru máte možnost zapojit se
do akce **Sleva 2000!**

kat. č. OK 0435

kat. č. OS 0395

kat. č. OK 0417

kat. č. OS 0492

kat. č. OK 0486

Připomínáme podmínky akce Sleva 2000!

Pokud jste byli abonenty našich periodik v roce 2000, postačí, když ze seznamu knižních titulů vydaných v roce 2000 na objednacím listku označíte ty, o které máte zájem (vypíšete počet kusů). Objednané knihy Vám zašleme na dobírku nebo jako poštovní balík (podle Vašeho výběru) se slevou 40 % z původní maloobchodní ceny. Ke snížené ceně bude připočteno pouze poštovné. Jste-li našimi novými předplatiteli, získáte tuto příležitost výhodného nákupu knižních titulů roku 2000 tehdy, zakoupíte-li si (do 28. 2. 2001) některý z našich časopisů jako ucelený ročník 2000 (se slevou 50 % – viz lednové číslo). Časově je tato mimořádná prodejní akce omezena do vyprodání zásob, o čemž Vás budeme v některých dalších číslech tohoto časopisu průběžně informovat.

kat. č. KP 0452

kat. č. KP 0483

kat. č. KP 0512

kat. č. KP 0525

Kontaktujte nás:

kat. č. OV 0549

- ☐ na adrese NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3
- ☐ na elektronických adresách orac@its.cz (sekretariát), orac.obchod@its.cz (prodej), orac.inzert@its.cz (inzerční oddělení)
- ☐ na faxovém čísle 02/6713 2134
- ☐ na telefonních číslech 02/6713 2177 (sekretariát – spojuje všechna čísla), 02/6713 2138 (prodej a marketing), 02/6713 2155 (inzerční oddělení)

kat. č. SL 0505

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Lhůta pro uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody uvedená v ustanovení věty druhé § 43 odst. 2 tr. ř. je lhůtou procesní, kterou trestní řád neumožňuje navrátit, a to ani v situaci, kdy soud prvního stupně nesplní povinnost uvedenou v ustanovení věty první § 198 odst. 2 tr. ř. a nevyrozumí poškozeného řádně a včas o konání (počátku) hlavního líčení.

(Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 10. 1999 sp. zn. 8 To 335/99)

Krajský soud v Plzni zamítl odvolání poškozeného I. M. proti rozsudku Okresního soudu v Chebu ze dne 23. 4. 1999 sp. zn. 1 T 55/96 jako odvolání podané osobou neoprávněnou.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 23. 4. 1999 sp. zn. 1 T 55/96 byl obžalovaný E. R. uznán vinným ze spáchání pokračujícího trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. a trestného činu svémocného odloučení podle § 284 odst. 3 tr. zák. Za to mu byl uložen za použití § 35 odst. 1 tr. zák. podle § 284 odst. 3 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání devíti měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou a půl roku. Zároveň mu bylo podle § 59 odst. 2 tr. zák. uloženo, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

Proti tomuto rozsudku, konkrétně proti chybnému výroku o náhradě škody podal odvolání poškozený I. M., který poukazuje na to, že bylo porušeno ustanovení o řízení před zahájením vyhlášení rozsudku, přičemž toto pochybení způsobilo, že chybí výrok o náhradě škody. Poukazuje na to, že k jeho rukám bylo doručeno předvolání svědka a vyrozumění jako poškozeného k hlavnímu líčení ohledně shora uvedené věci na den 7. 4. 1999 s tím, že k hlavnímu líčení se měl dostavit 7. 4. 1999 v 8.45 hod. Z tohoto předvolání, které předložil ve fotokopii, vyrozuměl, že v tuto dobu bude hlavní líčení začínat. Ve stanovenou hodinu se dostavil, avšak z vývěsky před jednací síní zjistil, že hlavní líčení začalo již v 8.00 hod. Následně byl v jednací síni soudcem upozorněn, že již nemůže uplatňovat v tomto řízení nárok na náhradu škody, neboť promeškal počátek hlavního líčení a z toho důvodu nebylo o náhradě škody v rozsudku rozhodnuto. Proto má zato, že byl zkrácen na svých právech, neboť vinou Okresního soudu v Chebu nemohl uplatnit svůj zákonný nárok na náhradu škody. Dále poukazuje na to, že shora uvedený rozsudek mu nebyl do současnosti doručen.

Z napadeného rozsudku odvolací soud zjistil, že výroky o vině a trestu nabyly právní mocí 28. 5. 1999. Odsouzený E. R. byl kromě jiného uznán vinným, že v přesně nezjištěné době, nejpozději v noci z 21. na 22. 11. 1994 na parkovišti v Ch. po rozbití skleněné výplně u zadních pravých dveří vnikl do zaparkovaného osobního automobilu

zn. Ford Fiesta patřícího I. M., odkud k jeho škodě odcizil autorádio nezjištěné značky v ceně 2610 Kč, přičemž samotným násilím způsobil další škodu ve výši 6142 Kč.

S ohledem na to, že odvolateli byla trestným činem způsobena majetková škoda, je třeba jej považovat za poškozeného ve smyslu § 43 odst. 1, 2 tr. ř. Proto byl oprávněn navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit způsobenou škodu. Tento návrh bylo třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování (§ 43 odst. 2 a § 206 odst. 2 tr. ř.).

Přitom platí, že z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody uplatňuje. Soud totiž může rozhodovat jen o včas podaném a řádně uplatněném nároku poškozeného. Při svém výsledku v přípravném řízení dne 25. 1. 1995 se poškozený I. M. se svým nárokem na náhradu škody nepřipojil, pouze uvedl, že tak učiní v budoucnosti. Nárok na náhradu škody navíc nespecifikoval, neboť pouze uvedl, že bude uplatňovat částku, kterou určí znalec v trestním řízení. Podle uznávané soudní praxe nelze takový postup pokládat za řádně uplatněný nárok na náhradu škody.

Protože spisový materiál neobsahuje jiný písemný návrh a poškozený neučinil osobně návrh na uložení povinnosti k náhradě škody ani po přednesení obžaloby před zahájením dokazování v prvním hlavním líčení, okresní soud správně nerozhodoval o náhradě škody a napadený rozsudek z toho důvodu neobsahuje v tomto směru žádný výrok.

Podle § 247 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obžalovaného může rozsudek napadnout odvoláním jen státní zástupce; toliko pokud jde o povinnost k náhradě škody, má toto právo též poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody. Ze shora uvedených skutečností vyplývá, že poškozený I. M. takový nárok včas a řádně neuplatnil, proto nemá právo na podání odvolání v neprospěch obžalovaného. Z toho důvodu odvolací soud podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítl odvolání, jakožto podané osobou neoprávněnou.

Odvolací soud si je přitom vědom, že postupem ze strany okresního soudu, a to konkrétně administrativní pracovnice trestního oddělení, došlo k pochybení, které znemožnilo poškozenému uplatnit nárok po zahájení hlavního líčení před zahájením dokazování. Z odvolatelem předloženého předvolání svědka a vyrozumění jako poškozeného zcela jednoznačně vyplývá, že tiskopis – vzor 10B není řádně vyplněn, neboť obsahuje jen datum a hodinu výsledku poškozeného jako svědka, avšak zcela chybí údaje o datu a hodině zahájení hlavního líčení. Tím byl poškozený vinou soudu zkrácen ve svých právech. Přestože lze připomenout, že poškozený měl v průběhu přípravného řízení i v době do zahájení prvního hlavního líčení možnost uplatnit svůj nárok, např. písemným podáním, nemění to nic na tom, že lze předpokládat, že by svého práva využil osobně poté, co by se na předvolání dostavil k soudu. Trestní řád však neumožňuje navrátit lhůtu k uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody. Ustanovení § 61 odst. 1 tr. ř. o navrácení lhůt umožňuje navrátit lhůtu jen k podání opravných prostředků. Vymezení doby pro podání návrhu podle § 43 odst. 2 tr. ř. je procesní lhůtou stanovenou zákonem, nejde však o lhůtu k podání opravného prostředku.

Proto odvolacímu soudu nezbylo, než zamítnout odvolání poškozeného podle § 253 odst. 1 tr. ř., jako odvolání podané neoprávněnou osobou.

Vykonali-li pachatel činnost, která mu byla zakázána pravomocným rozsudkem, nebrání jeho odsouzení pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. skutečnost, že v době rozhodování soudu již vykonal dříve uložený trest zákazu činnosti a v důsledku toho se na něho hledí podle § 50 odst. 2 tr. zák., jako by nebyl odsouzen.

(Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 6. 1999 sp. zn. 9 To 129/99)

K odvolání obžalovaného P. Č. a okresního státního zástupce pro Plzeň – město zrušil Krajský soud v Plzni rozsudek Okresního soudu v Plzni – město ze dne 28. 1. 1999 sp. zn. 3 T 102/98 v celém rozsahu a věc vrátil okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 28. 1. 1999 sp. zn. 3 T 102/98 Okresní soud v Plzni – město uznal obžalovaného P. Č. vinným v bodě 1) trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. a v bodě 2) trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Této trestné činnosti se měl dopustit tím, že dne 25. 4. 1998 v Plzni v době kolem 3.15 hod. v nočním podniku C. měl vylákat pod záminkou, že provede směnu na české peníze, od P. V. 600 DM v hodnotě 11 142 Kč; po převzetí peněz slíbil, že se za chvíli vrátí, což neučinil a peníze použil pro svoji potřebu. Trestného činu loupeže se měl obžalovaný dopustit tím, že dne 1. 5. 1998 v P. měl pozvat do osobního automobilu zn. Toyota Celica poškozenou M. L., se kterou se pak měl projíždět po sídlišti L. a v automobilu pod pohrůžkou násilí ji měl donutit k tomu, aby mu ihned vydala zlaté cennosti v celkové hodnotě 10 775 Kč.

Za tuto trestnou činnost okresní soud podle § 234 odst. 1 tr. zák. obžalovanému uložil trest odnětí svobody v trvání 27 měsíců, jehož výkon podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 60a odst. 1, 2 tr. zák. odložil na zkušební dobu v trvání 4 roků s tím, že se nad obžalovaným vyslovuje dohled.

Okresní soud rozhodl dále podle § 60a odst. 3 tr. zák. o povinnosti obžalovaného ve zkušební době podle svých sil uhradit škodu, kterou trestnou činností způsobil.

Proti uvedenému rozsudku podali v zákonných lhůtách odvolání jak obžalovaný P. Č., tak i okresní státní zástupce pro Plzeň – město.

Odvolání okresního státního zástupce pro Plzeň – město směřovalo do výroku o vině pod bodem 2) napadeného rozsudku, jímž byl obžalovaný uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Tuto kvalifikaci považuje státní zástupce za správnou. Odvolání však směřuje proti tomu, že okresní soud pominul tu část žalovaného jednání obžalovaného, které bylo obžalobou kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a jehož se měl

dopustit obžalovaný tím, že kritického dne (1. 5. 1998) měl vykonat jako řidič automobilu jízdu projížděním sídlištěm L., ač rozsudkem Okresního soudu v Plzni – město ze dne 21. 3. 1996 sp. zn. 1 T 307/94 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 4. 1996 sp. zn. 7 To 215/96 mu byl uložen trest zákazu činnosti – zákazu řízení motorových vozidel na dobu dva a půl roku. Okresní státní zástupce nesouhlasí s argumentací okresního soudu, který svůj postup odůvodnil tím, že obžalovaný trest zákazu činnosti vykonal v období od 25. 4. 1996 do 25. 10. 1998, a vzhledem k fikci neodsouzení ve smyslu ustanovení § 50 odst. 2 tr. zák., která platila v době rozhodování soudu, nelze ho uznat vinným tímto trestným činem. Okresní státní zástupce poukazuje na to, že v době, kdy obžalovaný jízdu motorových vozidlem vykonal, se na něj nemohlo hledět, jako kdyby nebyl odsouzen. V té době vykonával trest zákazu činnosti. Nelze sice namítat nic k tomu, že v době vyhlášení rozsudku již u obviněného platila fikce neodsouzení podle § 50 odst. 2 tr. zák., to však již není podstatné. Rozhodující je stav v době, kdy se obžalovaný trestného činu dopustil. Podle názoru okresního státního zástupce měl tedy okresní soud uznat obžalovaného vedle trestného činu loupeže vinným i trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. Navrhl proto, aby odvolací soud tuto vadu napravit.

Krajský soud v Plzni přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Především se Krajský soud v Plzni zabýval výrokem o vině pod bodem 1) a podrobně vysvětlil, proč má zato, že dokazování v tomto bodě nebylo provedeno v dostatečném rozsahu, a proč je tedy tento výrok vadný.

Dále krajský soud konstatoval, pokud jde o bod 2) výroku o vině napadeného rozsudku (trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák.), že soud prvního stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu, tj. v rozsahu odpovídajícím ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. tak, aby mohl být správně zjištěn skutkový stav věci a aby jednání obžalovaného mohlo být správně kvalifikováno. Podle názoru Krajského soudu v Plzni soud prvního stupně všechny procesně řádně provedené důkazy týkající se trestného činu loupeže správně zhodnotil v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř., tedy jak jednotlivě, tak ve vzájemných souvislostech, a z takto zhodnocených důkazů vyvodil naprosto správná a úplná skutková zjištění. I podle názoru odvolacího soudu došlo k takovým skutkovým závěrům, o nichž ani odvolací soud nemá žádné důvodné pochybnosti a které jsou dostatečné pro rozhodnutí ve věci. Také pokud jde o právní kvalifikaci jednání obžalovaného, pokud soud prvního stupně kvalifikoval jednání obžalovaného popsané pod bodem 2) napadeného rozsudku jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., odvolací soud nezjistil žádná pochybení.

Lze však souhlasit s námitkami okresního státního zástupce směřujícími proti tomu, že okresní soud nedůvodně pominul právně posoudit tu část jinak správně zjištěného jednání obžalovaného, které bylo obžalobou kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Odvolací soud se neztotožňuje s názorem okresního soudu, že posouzení jednání obžalovaného záležitosti v řízení motorového vozidla jako trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. brání fikce zahlazení předchozího odsouzení, jímž byl trestu zákazu předmětné činnosti uložen. Je nutno podotknout, že okresní soud nesprávně vycházel z ustálené soudní praxe, pokud jde o aplikaci ustanovení § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. s tím, že i v tomto případě nesmí u odsuzujícího rozsudku, kterým byl uložen trest zákazu činnosti, platit fikce zahlazení v době, kdy soud rozhoduje o tom, zda došlo ke spáchání trestného činu podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. Odvolací soud má zato, že v daném případě nejde o stejnou situaci jako v případě tzv. zpětnosti.

Z ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. vyplývá, že tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo vykonává činnost, která mu byla zakázána. Naproti tomu z ustanovení § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. vyplývá, že podmínkou trestnosti je, že ten, kdo se zmocní cizí věci, byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. Tyto pojmy jsou jednoznačné a v případě zahlazení předchozího odsouzení již nelze k takovému odsouzení přihlížet jako k zákonnému znaku zpětnosti. Zákonným důsledkem vzniku fikce neodsouzení je, že přestávají existovat právní účinky, které trestní zákon s odsouzením spojuje. Z podstaty fikce neodsouzení vyplývá, že okamžikem jejího vzniku přímo ze zákona již nelze k dřívějšímu odsouzení pachatele přihlížet jako k zákonné podmínce trestní odpovědnosti spočívající v jeho dřívějším odsouzení. Trestní zákon v těchto případech nepřipouští, aby s odsouzením, které jako formální právní skutečnost již neexistuje, byly spojovány takové právní důsledky (srov. č. 25-I./1999 Sb. rozh. tr.). Formulace uvedená v ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. je v tomto směru odlišná. Skutečnost, že pachatel měl v době spáchání činu zakázanou určitou činnost, není vázána na formální právní skutečnost dřívějšího odsouzení, jejíž pozdější odpadnutí by podobným způsobem vylučovalo trestní odpovědnost.

Navíc i z účelu ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. je zřejmé, že smyslem je postihnout každé jednání pachatele, který v době uložení zákazu řízení tuto činnost vykonává. Kdyby bylo přistoupeno na výklad soudu prvního stupně, byla by vzhledem k délce trestního řízení většina pachatelů v případech, kdy byl trest zákazu činnosti uložen jako trest samostatný, nepostižitelná. U těch pachatelů, kteří by trest zákazu činnosti nerespektovali pouze v posledních týdnech či dnech, by trestnost byla fakticky vždy vyloučena. To jistě nemohlo být cílem zákonodárce, neboť by to bylo v rozporu se zájmy společnosti na zachování zákonů a rozhodnutí státních orgánů.

Vezme-li obviněný zpět prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř., že po zastavení trestního stíhání trvá na projednání věci, až v průběhu odvolacího řízení, vezme jednak předseda senátu na vědomí zpětvzetí prohlášení podle § 250 odst. 4 tr. ř. per analogiam, jednak odvolací soud rozhodne, že se napadený rozsudek soudu prvního stupně, kterým byla vyslovena podle § 227 tr. ř. vina, zrušuje podle § 257 písm. b) tr. ř. per analogiam. Řízení, kterým se pokračovalo v trestním stíhání podle § 11 odst. 2 tr. ř., není třeba zastavovat, neboť usnesení o zastavení trestního stíhání tím bez dalšího opět nabývá účinnosti.

(Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 3. 2000 sp. zn. 8 To 948/99)

Městský soud v Praze k odvolání obžalovaného J. K. zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 6. 9. 1999 sp. zn. 6 T 160/97 a podle § 250 odst. 4 tr. ř. per analogiam vzal na vědomí zpětvzetí prohlášení obžalovaného J. K. podle § 11 odst. 2 tr. ř.

Z odůvodnění:

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 7. 1998 sp. zn. 6 T 160/97 bylo podle § 231 odst. 1 tr. ř. za použití § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obžalovaného J. K. pro skutek popsáný v obžalobě, kterým se měl dopustit trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. Dne 18. 2. 1999 obvodnímu soudu došlo písemné prohlášení obžalovaného J. K., že trvá na projednání trestní věci sp. zn. 6 T 160/97, neboť v jeho případě se nejednalo o trestný čin podle § 251 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. Na základě tohoto prohlášení pak obvodní soud konal hlavní líčení a dne 6. 9. 1999 rozhodl v hlavním líčení rozsudkem tak, že obžalovaného J. K. uznal vinným trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. S ohledem na ustanovení § 227 tr. ř. nebyl uložen trest.

Proti citovanému rozsudku podal včas obžalovaný J. K. odvolání, ve kterém poukázal na to, že nelze jeho jednání kvalifikovat jako trestný čin podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), b) tr. zák., neboť nebyl naplněn materiální znak spočívající ve vyšší způsobené škody, která v jeho případě činila částku 630 Kč. V písemném odvolání pak navrhl zproštění obžaloby, a pro případ, že by mu soud nevyhověl, navrhl, aby jeho jednání bylo amnestováno, a to tak, že bere zpět stížnost proti usnesení o amnestii.

Městský soud ve veřejném zasedání přezkoumal napadený rozsudek a při závěrečném návrhu obhájkyň poté, co byla městským soudem poučena, že je třeba podat jednoznačný návrh, se poradila s obžalovaným a ten uvedl výslovně, že podle § 11 odst. 2 tr. ř. bere zpět prohlášení podané u Obvodního soudu pro Prahu 4. Na

základě tohoto vyjádření, které bylo učiněno před závěrečnou poradou senátu Městského soudu v Praze, bylo rozhodnuto tak, že předsedkyně senátu podle § 250 odst. 4 tr. ř. per analogiam bere na vědomí zpětvzetí prohlášení obžalovaného J. K. podle § 11 odst. 2 tr. ř. Na základě tohoto vyjádření a rozhodnutí předsedkyně senátu Městského soudu v Praze napadený rozsudek pozbyl zákonného podkladu. Z toho důvodu městský soud rozhodl tak, že podle § 257 písm. b) tr. ř. per analogiam zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 6. 9. 1999 sp. zn. 6 T 160/97. Řízení, kterým se pokračovalo v trestním stíhání podle § 11 odst. 2 tr. ř., není třeba zastavovat. Stále je platné a účinné usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 7. 1998 na čl. 148 a 149.

Ve smyslu ustanovení § 266 odst. 1 a § 267 odst. 1 tr. ř. je řízením, jež předcházelo pravomocnému rozhodnutí, které je napadeno stížností pro porušení zákona a které podléhá přezkumné povinnosti Nejvyššího soudu, celé řízení předcházející tomuto rozhodnutí, tj. až do okamžiku právní moci napadeného rozhodnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2000 sp. zn. 3 Tz 42/2000)

Nejvyšší soud zrušil ke stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 4. 11. 1994 sp. zn. 2 T 55/93. Trestní stíhání obviněného P. D. pro skutek spočívající v tom, že dne 24. 3. 1993 v době od 15.00 hod. do 15.20 hod. v P. z pozemku firmy I. společně s další osobou odtáhli osobní motorové vozidlo zn. Trabant 601, čímž způsobili majiteli vozidla R. H. škodu ve výši 2800 Kč, v čemž byl obžalobou bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 4 ze dne 16. 8. 1993 sp. zn. 2 Pv 2117/93 spatřován trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. s ohledem na čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998, uveřejněné pod č. 20/1998 Sb., zastavil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 4. 11. 1994 sp. zn. 2 T 55/93 byl obviněný P. D. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., ve znění zák. č. 290/1993 Sb., a to na základě zjištění, že dne 24. 3. 1993 v době od 15.00 hod. do 15.20 hod. v P. z pozemku firmy I. společně s P. T. odtáhli osobní motorové vozidlo zn. Trabant 601 majitele R. H. do bydliště P. T. a způsobili tak poškozenému R. H. škodu ve výši 2800 Kč. Za to byl P. D. uložen peněžitý trest ve výši 2000 Kč a pro případ, že by výkon peněžitého trestu mohl být zmařen, byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho týdne. Rozsudek nabyl právní moci až dne 2. 2. 1999, neboť obviněnému P. D. se delší dobu nedařilo doručit opis písemného vyhotovení rozsudku.

Proti výše označenému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného P. D. Ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti vytkl, že obvodní soud porušil ustanovení § 231 odst. 1, § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. v návaznosti na čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998. Poukázal na to, že podle čl. I písm. a) této amnestie prezident republiky nařídil, aby nebylo zahajováno, a pokud bylo zahájeno, aby bylo zastaveno trestní stíhání pro úmyslné trestné činy spáchané přede dnem tohoto rozhodnutí, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující dva roky. Obviněný P. D. je osobou soudně dosud netrestanou a je

stíhán pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., na který je stanoven trestní sazba do dvou let odnětí svobody. Trestný čin spáchal dne 24. 3. 1993, tj. přede dnem 3. 2. 1998. V době vyhlášení amnestie napadený rozsudek nebyl obviněnému doručen a nenabyl ani právní moci. Za této situace bylo povinností Obvodního soudu pro Prahu 4 aplikovat ustanovení čl. I písm. a) citovaného amnestijního rozhodnutí, neboť použití amnestie nebránil ani čl. IV odst. 1 amnestie. Obvodní soud pro Prahu 4 měl tedy rozhodnout o zastavení trestního stíhání obviněného P. D., a pokud tak neučinil, porušil v jeho neprospěch zákon ve výše již uvedených ustanoveních.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem byl ve výše již uvedených ustanoveních porušen zákon v neprospěch obviněného P. D., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil a zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona v intencích ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4, jakož i správnost postupu řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že v řízení, které tomuto pravomocnému rozsudku předcházelo, skutečně došlo k porušení zákona, a to v tom směru a rozsahu, jak je vytýkáno podanou stížností pro porušení zákona.

Z ustanovení § 231 odst. 1 tr. ř. se podává, že pokud mimo hlavní líčení vyjde najevo některá z okolností uvedených v § 11 odst. 1 tr. ř. odůvodňujících v hlavním líčení zastavení trestního stíhání podle § 223 odst. 1 tr. ř., pak soud i mimo hlavní líčení rozhodne o zastavení trestního stíhání.

Podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. musí být zastaveno trestní stíhání, nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii.

Rozhodnutím prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 (uveřejněna pod č. 20/1998 Sb.) bylo v čl. I písm. a) nařízeno, aby nebylo zahajováno, a pokud bylo zahájeno, aby bylo zastaveno trestní stíhání pro trestné činy spáchané úmyslně přede dnem tohoto rozhodnutí, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující dva roky.

Z čl. IV odst. 1 této amnestie mimo jiné vyplývá, že ustanovení čl. I se nevztahuje jednak na osoby, které kromě trestné činnosti, o níž se rozhoduje podle tohoto rozhodnutí, byly v posledních deseti letech přede dnem tohoto rozhodnutí odsouzeny k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin nebo které byly v posledních deseti letech propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody za takový trestný čin, pokud se na ně nehledí, jako by odsouzeny nebyly, jednak na taxativně vyjmenované trestné činy, mezi nimiž není ovšem uveden trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák.

V souladu s revizním principem zakotveným pro řízení o stížnosti pro porušení zákona v ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. se Nejvyšší soud předně zabýval přezkoumáním všech výroků napadeného rozsudku týkajících se obviněného P. D. Přitom shledal, že skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně jsou ve všech směrech správná a úplná a mají do-

statečnou oporu v dokazování provedeném v hlavním líčení. Právní posouzení věci odpovídá zjištěnému skutkovému stavu a zákonu. Rovněž uloženému trestu nelze nic vytknout, neboť odpovídá kritériím naznačeným v ustanoveních § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. Dále lze konstatovat, že i řízení, jež předcházelo vyhlášení rozsudku obvodním soudem v hlavním líčení dne 4. 11. 1994, nevykazuje žádné závady.

Z obsahu podané stížnosti pro porušení zákona je zřejmé, že ministr spravedlnosti ve skutečnosti namítá, že k nesprávnému postupu obvodního soudu došlo až v době po vyhlášení napadeného rozsudku. Nejvyšší soud se tedy musel zabývat tím, zda je vůbec přípustné vytýkat ve stížnosti pro porušení zákona vady řízení, které nastaly v postupu příslušného orgánu činného v trestním řízení až poté, co již bylo napadené rozhodnutí učiněno (vyhlášeno, vydáno), pokud nastaly v době před jeho právní mocí, a zda je Nejvyšší soud vůbec oprávněn podrobit svému přezkumu řízení předcházející pravomocnému rozhodnutí i z hlediska takových vad, které nastaly až po učinění napadeného rozhodnutí.

Podle § 266 odst. 1 tr. ř. je ministr spravedlnosti oprávněn podat u Nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona proti pravomocnému rozhodnutí soudu, státního zástupce nebo vyšetřovatele, jímž byl porušen zákon nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení.

Podle § 267 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud na podkladě stížnosti pro porušení zákona přezkoumá jak správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, tak i správnost řízení, jež napadenému rozhodnutí předcházelo.

Jestliže napadeným rozhodnutím ve smyslu výše uvedených ustanovení může být jediné rozhodnutí, které nabylo právní moci, pak též řízením, které mu předcházelo, je nejen ta část řízení, která probíhala do okamžiku, než bylo rozhodnutí učiněno (např. jeho vyhlášením), nýbrž i ta část řízení, která probíhá poté, tj. až do právní moci rozhodnutí. Je zřejmé, že tuto část řízení nelze vyloučit z přezkumné pravomoci Nejvyššího soudu, neboť jde o součást řízení předcházející pravomocnému rozhodnutí, jež může mít vliv na správnost rozhodnutí. I poté, co bylo rozhodnutí učiněno, až do okamžiku, kdy rozhodnutí nabude právní moci, ve věci nadále probíhá řízení, neboť mohou nastat procesní situace, které budou vyžadovat patřičné procesní úkony (procesní činnost) ze strany orgánů činných v trestním řízení (např. v posuzované věci vyvstala nutnost posoudit použití amnestie). Též tato část řízení je nedílnou součástí celého řízení předcházejícího pravomocnému rozhodnutí, jež je napadeno stížností pro porušení zákona. Ve smyslu ustanovení § 266 odst. 1 a § 267 odst. 1 tr. ř. je řízením, jež předcházelo pravomocnému rozhodnutí, které je napadeno stížností pro porušení zákona a které podléhá přezkumnému oprávnění Nejvyššího soudu, celé řízení předcházející tomuto rozhodnutí, tj. od jeho zahájení až do okamžiku právní moci napadeného rozhodnutí, byť použití jen jazykového výkladu těchto ustanovení by mohlo nasvědčovat závěru opačnému.

S ohledem na výše uvedené závěry se tak Nejvyšší soud mohl zabývat podanou stížností pro porušení zákona, která dokladovala nesprávnost rozhodnutí obvodního soudu takovou vadou řízení, k níž došlo až v době po vyhlášení napadeného rozsudku.

I když podaná stížnost pro porušení zákona napadá rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 4. 11. 1994 sp. zn. 2 T 55/93, ve skutečnosti podstatu pochybení obvodního soudu spatřuje v tom, že neučinil žádný úkon k aplikaci rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998. Nejvyšší soud se v tomto směru s podanou stížností pro porušení zákona plně ztotožnil. K pochybení na straně obvodního soudu došlo až v řízení po vyhlášení napadeného rozsudku v tom, že obvodní soud nechal bez povšimnutí ten fakt, že trestní stíhání obviněného nebylo ke dni 3. 2. 1998 pravomocně skončeno a že obviněný nebyl vyloučen z dobrodíní této amnestie. Poněvadž nařízení prezidenta republiky o zastavení trestního stíhání při splnění dalších stanovených podmínek bezpodmínečně zavazuje všechny orgány činné v trestním řízení, bylo povinností obvodního soudu posoudit, zda podmínky pro postup podle čl. I písm. a) této amnestie jsou splněny, či nikoliv. Obvodní soud pro Prahu 4 však namísto toho i v době po 3. 2. 1998 nesprávně pokračoval v doručování opisu písemného vyhotovení napadeného rozsudku.

Obvodní soud pro Prahu 4 přitom v souvislosti s doručováním rozsudku zjistil (č. l. 80 spisu), že z opisu rejstříku trestů obviněného P. D. ze dne 3. 11. 1998 vyplývá, že obviněný dosud nebyl soudně trestán. Stejně zjištění učinil i Nejvyšší soud v řízení o stížnosti pro porušení zákona. Za situace, kdy napadený rozsudek nebyl ke dni 3. 2. 1998 v právní moci, bylo povinností obvodního soudu postupovat tak, jak to uložil prezident republiky v čl. I písm. a) citovaného rozhodnutí o amnestii. To znamená, že Obvodní soud pro Prahu 4 měl postupem podle § 231 odst. 1, § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodnout o zastavení trestního stíhání obviněného P. D. pro skutek, jenž byl předmětem podané obžaloby bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 4 ze dne 16. 8. 1993 sp. zn. 2 Pv 2117/93, když tomuto postupu nebránil ani čl. IV odst. 1 amnestijního rozhodnutí, neboť nebyla zjištěna žádná překážka, která by v tomto případě vylučovala použití amnestie prezidenta republiky.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř. porušení zákona, ke kterému došlo v řízení, jež předcházelo pravomocnému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 4. 11. 1994 sp. zn. 2 T 55/93 ve výše již citovaných ustanoveních v neprospěch obviněného P. D., dále podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a současně zrušil též všechna další obsahově navazující rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Pokud jde o další postup, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že věc byla ve všech směrech řádně objasněna a je zřejmé, že je zcela na místě použití amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998. Proto Nejvyšší soud ve shodě s ustanovením § 271 odst. 1 tr. ř. rozhodl sám ve věci tak, že trestní stíhání obviněného P. D. pro skutek popsany v podané obžalobě bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 4 ze dne 16. 8. 1993 sp. zn. 2 Pv 2117/93 zastavil.

K otázce jednoty a totožnosti skutku:

Jde o jeden skutek, jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu druhého, je současně součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek závažný z hlediska trestního práva, muselo nejprve způsobit jiný následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2000 sp. zn. 3 Tz 73/2000)

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 1999 sp. zn. 6 To 434/99 v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 2 T 178/99.

Z odůvodnění:

Státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jihlavě podala u tamního okresního soudu obžalobu ze dne 2. 6. 1999 sp. zn. Zt 377/99, podle níž se měl obviněný K. P. dopustit trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. tím, že dne 20. 9. 1995 jako jednatel firmy E. bez vědomí a souhlasu valné hromady uhradil v hotovosti z finančních prostředků této společnosti zástupcům firmy D. fakturu ze dne 1. 9. 1995, ač věděl, že fakturované služby nebyly firmou D. poskytnuty, čímž firmě E. způsobil škodu ve výši 525 000 Kč.

Okresní soud v Jihlavě tuto obžalobu předběžně projednal v neveřejném zasedání, v němž usnesením ze dne 14. 9. 1999 sp. zn. 2 T 178/99 podle § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. rozhodl, že trestní stíhání obviněného K. P. pro tento skutek se zastavuje z důvodu uvedeného v ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. V odůvodnění tohoto usnesení okresní soud poukázal na skutečnost, že obviněný K. P. byl trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98, jenž nabyt právní moci dne 30. 5. 1998, odsouzen pro trestný čin zkraslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák., účinného do 31. 12. 1997 (dále jen „tr. zák. 1997“), k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na osmnáctiměsíční zkušební dobu. Uvedeného trestného činu se podle výroku o vině trestního příkazu dopustil tím, že přesně nezjištěného dne koncem měsíce září 1995 v Jihlavě jako jednatel firmy E. nechal zaúčtovat do daňových výdajů fakturu ze dne 1. září 1995 vystavenou firmou D. v částce 500 000 Kč, ačkoli věděl, že fakturované služby nebyly ze strany této firmy provedeny, čímž došlo k neoprávněnému zvýšení daňové uznatelných nákladů z hlediska daně z příjmů právnických osob a v důsledku toho k neoprávněnému snížení základu daně za rok 1995 o 500 000 Kč. Podle názoru okresního soudu jde o jeden

a týž skutek, neboť i když u něj byly použity rozdílné právní kvalifikace, jeho podstata je stejná, což je zřejmé již z porovnání citovaných skutkových vět obou rozhodnutí (pravomocného trestného příkazu a obžaloby), které vykazují jen nevýznamné formulační rozdíly. Nové trestní stíhání obviněného K. P. pro tento skutek, za který byl již jednou pravomocně odsouzen, je tedy nepřipustné, neboť mu brání tzv. překážka rei iudicatae ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.

Stížnost státního zástupce proti tomuto usnesení soudu první instance byla usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 1999 sp. zn. 6 To 434/99 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta jako nedůvodná.

Dne 20. 3. 2000, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř., podal ministr spravedlnosti proti tomuto usnesení v neprospěch obviněného K. P. stížnost pro porušení zákona.

Ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona především namítl, že oba porovnávané skutky nejsou totožné, a to ani co do jednání obviněného, ani pokud jde o jejich následky. Jednání, jímž byl obviněný K. P. odsouzen pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98, spočívá v tom, že koncem měsíce září 1995 nechal v J. jako jednatel firmy E. zaúčtovat do daňových výdajů fakturu ze dne 1. 9. 1995 vystavenou D. v částce 500 000 Kč za práce, které však nebyly provedeny. Naproti tomu jednání, pro které byla na něj podána obžaloba státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jihlavě ze dne 2. 6. 1999 sp. zn. Zt 377/99, spočívá v tom, že 20. 9. 1995 jako jednatel firmy E. vyzvedl v pokladně této firmy částku 525 000 Kč, kterou uhradil v hotovosti téhož dne zástupcům D. fakturu ze dne 1. 9. 1995 za neprovedené práce. I následky obou jednání jsou rozdílné, když následkem trestného činu zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák. 1997 je porušení řádného účetnictví firmy E. vyznačením a zavedením nepravdivých údajů, kdežto následkem trestného činu podvodu obsaženého v obžalobě sp. zn. Zt 377/99 je způsobení majetkové škody této společnosti. Oba tyto skutky se nijak navzájem nepodmiňují a mohly být spáchány i zcela samostatně.

V dalším ministr spravedlnosti poukázal na neúplně zjištěný skutkový stav ve věci Okresního soudu v Jihlavě sp. zn. 2 T 178/99, který by měl být doplněn opatřením a provedením dalších konkrétních důkazů.

V závěru ministrova mimořádného opravného prostředku bylo proto navrženo, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně (jako soudu stížnostního) a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon ve prospěch obviněného K. P., toto usnesení aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Když Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení Krajského soudu v Brně i řízení, jež mu předcházelo, dospěl z dále uvedených důvodů k závěru, že zákon nebyl porušen.

O doplnění dokazování, kterého se dožaduje ministr spravedlnosti v podané stížnosti pro porušení zákona, by bylo možno uvažovat jen za situace, že předmětem obou

trestních řízení by byly různé skutky. Pokud však jde o skutek jediný, nepřichází doplňování dokazování v úvahu, neboť by bylo spojeno s dalším trestním stíháním obviněného pro týž skutek, které je z hlediska již zmíněné překážky rei iudicatae nepřipustné (§ 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.). Jako prvořadá proto musela být vyřešena otázka totožnosti skutku, jenž je předmětem tohoto řízení. Jak již bylo zmíněno v usneseních soudů obou stupňů i v podaném mimořádném opravném prostředku, pojem skutku není sice v českém trestním právu hmotném ani procesním blíže definován, ovšem ustálená nauka i soudní praxe považují za jeden skutek ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro následek významný z hlediska trestního práva hmotného kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Totožnost skutku však neznamená, že porovnávané skutky musí být identické ve všech podrobnostech, ale postačí, je-li zachována alespoň totožnost jednání nebo totožnost následku. Přitom ani jednání, ani následek nemusí být popsány všemi skutkovými okolnostmi (zejména pak okolnostmi charakterizujícími objektivní stránku trestného činu) zcela shodně, ale postačí i shoda částečná.

V posuzovaném případě lze souhlasit s názorem obsaženým ve stížnosti pro porušení zákona, že následek trestného činu zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák., jímž byl obviněný pravomocně uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98, je porušení řádného účetnictví firmy E. (za okolností blíže uvedených v tomto trestním příkazu), tedy odlišný od majetkové škody, která je následkem trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. d) tr. zák., pro který byl obviněný K. P. stíhán ve věci téhož okresního soudu vedené pod sp. zn. 2 T 178/99. O totožnost následků obou těchto trestných činů se tedy skutečně nejedná.

Jinak je tomu však v případě posuzování totožnosti obou stíhaných jednání. Jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu druhého, je současně alespoň součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého, jde o jeden skutek. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek závažný pro trestní právo, muselo nejprve způsobit jiný následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo. V souzeném případě musel obviněný K. P. nejprve dne 20. 9. 1995 jako jednatel firmy E. bez vědomí příslušného orgánu (valné hromady) této firmy, a to v rozporu se stanovami společnosti, uhradit zástupcům firmy D. fakturu ve výši 500 000 Kč za neprovedené práce (což je jednání, které by podle obžaloby státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jihlavě ze dne 2. 6. 1999 sp. zn. Zt 377/99 mohlo být trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., popř. jiným majetkovým trestným činem), aby mohl o několik dní později tuto fakturu zanést do dokladů o daňových výdajích jím zastupované firmy E. a neoprávněně tak snížit její daňový základ za uvedený rok o 500 000 Kč (což je jednání posouzené pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98 jako trestný čin zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák. 1997). První z obou popsanych jednání, zakládající skutkovou

Č. 10

podstatu jednoho trestného činu, je tedy evidentně prostředkem pro provedení dalšího jednání, zakládajícího skutkovou podstatu druhého trestného činu. Tato skutečnost je zjevná i z porovnání formulací užitých ve vzpomenutém trestním příkazu a v následné obžalobě a vyplývá i z jejich popisu, jak je podán přímo ve stížnosti pro porušení zákona.

Nejvyšší soud se tedy identifikuje s právním názorem zastávaným v napadeném usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 1999 sp. zn. 6 To 434/99 i v jemu předcházejícím usnesení Okresního soudu v Jihlavě ze dne 14. 9. 1999 sp. zn. 2 T 178/99, že v této trestní věci byla podána obžaloba pro týž skutek, pro který byl obviněný K. P. již dříve pravomocně odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98. Okresní soud v Jihlavě proto toto jeho trestní stíhání jako nepřipustné podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. právem zastavil a stejně tak i Krajský soud v Brně právem zamítl napadeným usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou stížnost státního zástupce proti tomuto rozhodnutí soudu první instance.

Protože otázka dalšího došetřování tohoto skutku za dané situace, jak již bylo výše vyloženo, nepřichází v úvahu, Nejvyšší soud neshledal podanou stížnost pro porušení zákona v žádném směru důvodnou a jako takovou ji podle § 268 odst. 1 tr. ř. také zamítl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Neúspěšný účastník nabídkového řízení má naléhavý právní zájem na určení, že smlouva o převodu nemovitostí ve vlastnictví obce, kterou obec uzavřela s jiným zájemcem o koupi, je neplatná (§ 80 písm. c/ o. s. ř.).

Z hlediska počítání třicetidenní lhůty jako minimální doby, která musí podle ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb. uplynout mezi zveřejněním záměru obce převést nemovitý majetek a projednáním v orgánech obce, je rozhodné, kdy příslušný orgán obce s konečnou platností rozhodl o tom, na koho bude nemovitost převedena.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 2 Cdon 824/97)

O k r e s n í s o u d v Liberci rozsudkem ze dne 1. 2. 1996 zamítl žalobu na určení neplatnosti kupní smlouvy uzavřené mezi žalovanými 25. 10. 1991. Soud dospěl k závěru, že žalobci mají ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. naléhavý právní zájem na požadovaném určení, neboť jim jako uživatelům bytu a tím i spoluúživatelům prodané nemovitosti jde o právo podílet se na nabídkovém řízení. Zkoumanou smlouvu však neshledal neplatnou ani podle § 38 odst. 1 obč. zák., když označení prodávajícího („Úřad města L.“) měl za odstranitelný nedostatek smlouvy. Rozsudkem ze dne 25. 11. 1996, ve znění opravného usnesení ze dne 23. 1. 1997, K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě vyhověl. Odvolací soud dospěl na rozdíl od soudu prvního stupně k závěru, že smlouvu uzavřel jako prodávající Úřad města L., který neměl právní subjektivitu a tudíž ani způsobilost k právním úkonům. Nedostatek způsobilosti k právním úkonům pak má za následek absolutní neplatnost právního úkonu (§ 38 obč. zák.), již nelze zhojit dodatečnou změnou v označení prodávajícího (jak bylo učiněno tzv. smlouvou o novaci ze dne 23. 2. 1995). Novaci zná totiž občanský zákoník pouze jako změnu v obsahu závazku či způsob zániku závazku, nikoli jako možnost změny účastníků (§ 516, § 570 obč. zák.). Navíc tato novace byla uzavřena s odlišným subjektem (obcí). K nápravě uvedeného stavu přicházelo v úvahu pouze uzavření nové kupní smlouvy. S odkazem na ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb. odvolací soud dovodil naléhavý právní zájem na určení neplatnosti kupní smlouvy ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. (co do uplatnění práva uživatele mít podíl na nabídkovém řízení), jakož i to, že v citovaném ustanovení uvedená třicetidenní lhůta nesmí skončit dříve, než se orgány obce začnou věcí zabývat. Proto odvolací soud vyjádřil nesouhlas se závěrem soudu prvního stupně, že rozhodujícím okamžikem je schválení prodeje zastupitelstvem (22. 10. 1991), neboť to je konečným rozhodnutím vlastníka o prodeji a v tomto smyslu má závazné účinky. Jestliže by citovaný zákon měl na mysli právě tento okamžik, nepoužil by pojem projednání, ale výraz rozhodnutí (nebo výraz obdobný). V daném případě byl záměr prodat dům zveřejněn na

úřední desce radnice 17. 9. 1991, takže třicetidenní lhůta k nabídkovému řízení měla uplynout 17. 10. 1991. V této lhůtě neměla být věc projednávána v orgánech obce; prodejem se však již zabývaly komise a přinejmenším 15. 10. 1991 vyslovila souhlas k prodeji domu žalovaným rada města. Jelikož tak učinila před uplynutím třicetidenní zákonné lhůty, je kupní smlouva neplatná i pro rozpor s § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb. (§ 39 obč. zák.).

Rozsudek odvolacího soudu napadli druhý žalovaný a třetí žalovaná (zastoupeni advokátem) včas dovoláním, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř., namítajíce, že je dán dovolací důvod ve smyslu § 241 odst. 2 písm. d) (správně odst. 3 písm. d/) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelé odvolacímu soudu v první řadě vytýkají závěr, že žalobci měli na požadovaném určení naléhavý právní zájem. Vycházejí z toho, že podle současné právní praxe nepřísluší možnost podat určovací žalobu při absolutní neplatnosti právního úkonu každé osobě, ale může se jí domáhat jen ten, jehož právní postavení či subjektivní právo jako obsahová součást konkrétního občanskoprávního vztahu je absolutně neplatným právním úkonem dotčeno. Odtud uzavírají, že toto právo nemají žalobci jako nájemci bydlící v předmětném domě. Soudy ve sporu o určení absolutní neplatnosti dohod uzavíraných podle zákona č. 87/1991 Sb. (o mimosoudních rehabilitacích) opakovaně uvedly, že nájemci bytů v domech nemají k podání takové žaloby naléhavý právní zájem, neboť ani poté se nic nezmění na jejich právním postavení nájemců. Tak je tomu i v posuzovaném případě, takže soudem byla poskytnuta – v intencích nálezu Ústavního soudu „č. 17/95“ – právní ochrana někomu, komu nepřísluší. Dovolatelé nesouhlasí s názorem, že naléhavý právní zájem je dán, neboť nebyl dodržen zákonný postup při zveřejnění záměru města prodat nemovitý majetek obce (s tímto majetkem nakládat). Město tento záměr řádně zveřejnilo a třicetidenní lhůta byla dodržena, na čemž nic nemění okolnost, že v této době byla záležitost projednávána v radě města; bylo totiž možné, aby i po projednání v radě žalobci a jiní občané sdělili svůj zájem nemovitosti koupit, když ke všem došlým žádostem zastupitelstvo města přihlíželo po uplynutí třicetidenní lhůty. Napadený rozsudek je nesprávný i proto, že neslouží jako podklad pro zápis změny vlastnického práva v katastru nemovitostí. Katastrální úřad nemůže takový zápis provést (jen) na základě toho, že byla určena pouze neplatnost kupní smlouvy, čímž žalobci opět neosvědčili naléhavý právní zájem na požadovaném určení (pomineme-li výše uvedené námítky, měli se domáhat určení vlastnického práva pro město L.). Odvolací soud nesprávně zhodnotil i otázku platnosti smlouvy; podle dovolatelů je naopak správný závěr soudu prvního stupně, že šlo toliko o nepřesné označení prodávajícího (jako „Úřad města L.“), jež nezpůsobuje neplatnost smlouvy (s majetkem v každém případě nakládal statutární orgán města, to jest primátor, jenž smlouvu podepsal). Proto dovolatelé požadují, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

Nejvyšší soud proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečností“) a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je – v rozsahu, ve kterém byl rozsudek dovoláním napaden – vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatelé obsahově vymezili (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.). Vady řízení nejsou dovoláním namítány a z obsahu spisu se nepodávají; úkolem Nejvyššího soudu proto bylo prověřit – v intencích právních otázek vymezených dovoláním – správnost právního posouzení věci.

Skutkový stav věci nebyl dovoláním zpochybněn a dovolací soud z něj při dalších úvahách vychází.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 80 písm. c) o. s. ř. návrhem na zahájení řízení lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Pro výsledek dovolacího řízení je podstatná především námitka, již dovolatelé uplatnili proti závěru o existenci naléhavého právního zájmu žalobců na požadovaném určení. Výklad podávaný právní teorií i soudní praxí je totiž jednotný v tom, že věcné projednání žaloby o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je průkazem naléhavého právního zájmu na tomto určení podmíněno.

Dovolatelé především dovozují nedostatek naléhavého právního zájmu žalobců z jejich postavení (toliko) nájemců bytu v domě, jehož se napadaná smlouva týká. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že závěr o existenci naléhavého právního zájmu žalobců se v daném případě neodvíjí z jejich nájemního vztahu (o kterém beze zbytku platí závěry vyslovené v nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 17/95, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 3, části I., pod číslem 35, na něž dovolatelé odkazují a se kterými se Nejvyšší soud ztotožňuje), nýbrž z toho, že jim mělo být (podle žalobních tvrzení) znemožněno účastnit se nabídkového řízení o prodeji obecního majetku, pro tvrzené porušení povinností orgány obce.

Podle ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, jak platilo v rozhodném znění (tj. ke dni 17. 9. 1991, kdy byl zveřejněn záměr obce, i kde dni 25. 10. 1991, kdy byla sporná smlouva uzavřena), záměry obce převést nemovitý majetek a pronajmout nemovitý majetek, s výjimkou pronájmu bytů, musí být v obci vhodným způsobem zveřejněny nejméně po dobu třiceti dnů před projednáním v orgánech obce, aby se k nim mohli občané vyjádřit a předložit své nabídky.

Nejvyšší soud se porušením povinnosti obce zveřejnit záměr převést nemovitý majetek obce zabýval již ve svém rozsudku ze dne 29. 4. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1659/97, a dospěl k závěru, že převodní smlouva uzavřená bez zveřejnění záměru je (pro obcházení zákona ve smyslu § 39 obč. zák.) absolutně neplatná.

Zatímco okolnost, že záměr převést nemovitý majetek obce nebyl zveřejněn vůbec, umožňuje zpochybnit platnost smlouvy všem potenciálním zájemcům o převod nemovitého majetku obce, kteří se pro porušení povinnosti podle citovaného ustanovení o tomto záměru ani nedozvěděli (nemohli dozvědět), typově jiná situace nastává, jestliže záměr zveřejnit majetek obce sice byl odpovídajícím způsobem zveřejněn, avšak nebyla dodržena předepsaná třicetidenní lhůta.

Naléhavý právní zájem na určení neplatnosti smlouvy se v takovém případě u osob, které tvrdí, že byly poškozeny na svých právech coby další zájemci o koupi nemovitosti ve vlastnictví obce, může prosadit (je dán) jen na základě tvrzení, že v určené lhůtě (nebo i před započítáním jejího běhu) samy zájem o koupi projevily (učinily obci nabídku). Argument, že naléhavý právní zájem není dán proto, že v důsledku požadovaného určení nedojde ke změně zápisu v katastru nemovitostí (kde jsou jako vlastníci zapsáni dovolatelé), u včas přihlášeného účastníka nabídkového řízení neobstojí, neboť rozsudek, kterým soud určí, že smlouva uzavřená s jiným zájemcem o koupi je neplatná, je dostatečným podkladem k tomu, aby se opomenutý zájemce mohl domáhat práv, jež mu porušením povinností orgány obce byla upřena.

To, že žalobci předložili obci vlastní nabídku ke koupi nemovitosti (která byla při zasedání obecního zastupitelstva dne 22. 10. 1991 také projednána), plyne již ze skutkového zjištění učiněného soudem prvního stupně (které odvolací soud převzal)

srov. str. 7 rozsudku okresního soudu. Na základě dosavadních výsledků řízení je tedy závěr, že žalobci mají naléhavý právní zájem na požadovaném určení, správný.

Nejvyšší soud se dále zabýval námitkami, jimiž dovolatelé brojí proti závěru o neplatnosti kupní smlouvy z 25. 10. 1991.

Z hlediska počítání třicetidenní lhůty stanovené v § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb. (již mají dovolatelé za dodrženu) je rozhodným řešením otázky, zda „projednáním v orgánech obce“ se rozumí okamžik započítání projednání zamýšleného převodu v orgánech obce, nebo až okamžik, kdy příslušný orgán obce (v intencích § 9 odst. 1 písm. a/ zákona č. 172/1991 Sb. jde o zastupitelstvo) s konečnou platností rozhodne, na koho bude nemovitost převedena. V posuzované věci jde konkrétně o to, zda při zveřejnění záměru dne 17. 9. 1991 je pro posouzení běhu lhůty rozhodné datum 15. 10. 1991, kdy udělila souhlas s prodejem domu rada města, nebo datum 22. 10. 1991, kdy prodej schválilo zastupitelstvo města.

Smysl uvedené lhůty tkví v tom, aby před jejím uplynutím nebyly orgány obce učiněny takové kroky, pro které by ke včasné nabídce příslušného zájemce při rozhodnutí o převodu nemovitosti již nemohlo být přihlédnuto. Takový důsledek nastává až tehdy, když příslušný orgán obce rozhodne o předložených nabídkách konečným (závazným) způsobem, tedy až rozhodnutím obecního zastupitelstva ve smyslu § 9 odst. 1 písm. a)

zákona č. 172/1991 Sb., po kterém následuje vlastní sepsání převodní smlouvy. Všechny ostatní kroky, např. shromáždění a zhodnocení nabídek v komisi obecní rady (srov. § 56 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích /obecní zřízení/, ve znění pozdějších předpisů) nebo jejich projednání v obecní radě (srov. § 44 a násl. posledně citovaného zákona), mohou být v průběhu řízení o předložených nabídkách opakovány a jejich případná „předčasnost“ žádné nevratné (neodčinitelné) účinky nevyvolává. Se zřetelem k účelu a cíli uvedené úpravy je nutno rozumět „projednáním v orgánech obce“ konečné (definitivní) projednání předložených nabídek orgány obce – tedy završení tohoto projednávání rozhodnutím obecního zastupitelstva. Tím ovšem není vyloučeno, aby neúspěšný účastník nabídkového řízení zpochybnil (s účinky případné neplatnosti právního úkonu, jenž vzešel z rozhodnutí obecního zastupitelstva) vlastní průběh nabídkového řízení, např. proto, že orgány obce, jejichž závěry měly pro rozhodnutí zastupitelstva doporučující charakter (komise, rada), jeho včasnou nabídku odpovídajícím způsobem neprojednaly nebo ji zastupitelstvu s ostatními nabídkami ani nepředložily. Takové pochybení ovšem není závislé na dodržení lhůty stanovené v § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb. (může k němu dojít, i když je tato lhůta dodržena). Právní názor odvolacího soudu založený především na jazykovém výkladu cit. ustanovení, tedy potud správný není.

Zbývá se vypořádat s argumentem, že smlouva je absolutně neplatná, neboť ji uzavřel někdo, kdo k tomu nebyl způsobilý (úřad města).

Mimo požadavku písemné formy (s projevy účastníků na téže listině) patřilo (a i dnes patří) k obligatorním obsahovým náležitostem kupní smlouvy týkající se převodu nemovitostí ve shodě s ustanoveními § 46 a § 399 obč. zák. v tehdejšímu znění též označení smluvních stran (prodávajícího a kupujícího).

Z hlediska závad v označení účastníků smlouvy jsou (a k 25. 10. 1991 byly) obecně možné dvě základní situace. První z nich se pojí se stavem, kdy označení účastníka smlouvy je formálně bezvadné (zahrnuje všechny potřebné identifikační znaky) a právní úkon tudíž obligatorní náležitosti má, avšak uvedená smluvní strana není způsobilá k právním úkonům (postrádá způsobilost vlastním jménem nabývat práv a zavazovat se) – jde např. o osobu této způsobilosti zbavenou (srov. § 10 a § 38 obč. zák. v tehdejšímu znění), nebo dokonce není způsobilá mít práva a povinnosti (právní subjektivitu) – zde může jít např. o právnickou osobu, která přede dnem uzavření smlouvy již zanikla (byla vymazána z obchodního rejstříku apod.). Takový nedostatek způsobuje absolutní neplatnost smlouvy jako celku (srov. opět § 38 obč. zák.). V právní teorii i rozhodovací praxi soudů přitom není pochyb o tom, že absolutní neplatnost nemůže být zhojena dodatečným schválením (ratihabací), nemůže konvalidovat dodatečným odpadnutím důvodu neplatnosti a absolutně neplatný právní úkon nepůsobí právní následky ani v případě, že na jeho základě již bylo kladně rozhodnuto o vkladu do katastru nemovitostí (srov. např. Knapp, V. a kol.: Občanské právo hmotné. Svazek I. 1. vydání, Praha, Codex 1995, str. 105).

Oproti tomu ve druhém případě jde o to, že účastník smlouvy je označen vadně (neprávně či neúplně). O typicky nesprávné označení účastníka smlouvy jde, je-li

některý z jejích identifikujících znaků použit vadně (zkomoleně, vynecháním slova ve víceslovném názvu apod.); typicky neúplné je označení, v němž některý z těchto znaků chybí. Vada v označení osoby, která je účastníkem smlouvy, však nezpůsobuje sama o sobě neplatnost této smlouvy, pokud lze z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem (§ 35 odst. 2 obč. zák.), popřípadě objasněním skutkových okolností, za nichž byl právní úkon učiněn, zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy (shodně srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 6, ročník 1998, pod číslem 46). O absolutně neplatné smlouvě by se zřetelem k tomu bylo možné hovořit, jen bylo-li by označení účastníka natolik neurčité či nesrozumitelné, že pochybnosti o tom, kdo jím je, nebylo možno odstranit ani výkladem právního úkonu (srov. § 37 obč. zák.).

Podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 367/1990 Sb., obec jako právnická osoba vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obecní úřad (zde ve smyslu § 3 a § 58 odst. 4 citovaného zákona úřad města) je pouze výkonným orgánem, kterému zákon o obcích ani jiný předpis právní subjektivitu nepřiznával a nepřiznává (srov. § 58 citovaného zákona). Starosta je pak statutárním orgánem obce (v intencích § 52 odst. 2, věty první, citovaného zákona), který rovněž stojí v čele obecního úřadu (srov. § 58 odst. 1, větu druhou, citovaného zákona).

Bez zřetele k tomu, že Úřad města L. je v kupní smlouvě ze dne 25. 10. 1991 důsledně označován jako prodávající (a vlastník převáděné nemovitosti), již okolnost, že úřad města se k doložení oprávnění nemovitost na dovolatele převést identifikuje se stavem zápisu v evidenci nemovitostí (srov. bod 1 smlouvy), vyvolává pochybnosti o řádném označení prodávajícího. I kdyby totiž dosavadní stav zápisu v této evidenci postihoval toliko vlastnictví právního předchůdce prodávajícího (Bytového podniku města L.), pak sama okolnost, že nemovitost přešla – jak se podává ze skutkových údajů shromážděných soudem prvního stupně – na prodávajícího na základě zákona č. 172/1991 Sb., účinného od 24. 5. 1991, vylučovala vlastnictví jiného subjektu než obce (města L.). Ve spojení s faktem, že kupní smlouvu podepsal za prodávajícího primátor města L. (starosta, jako statutární orgán obce), jenž se jako „primátor města“ ve smlouvě též označil, lze uzavřít, že mezi formálním označením prodávajícího ve smlouvě a dalšími částmi smlouvy je rozpor, pro který nelze bez dalšího usuzovat na formálně bezvadné označení prodávajícího, jenž nemá právní subjektivitu. Přitom současně nelze pochybovat o tom, že smluvní strana označená jako „Úřad města L.“ nemůže být podle rozumu identifikována s nikým jiným, než s obcí, jejímž je úřadem, totiž s městem L.

Obsah smlouvy neumožňoval (bez pokusu o výklad právního úkonu způsobem předjímaným v § 35 odst. 2 obč. zák.) ani vyslovit závěr o její neplatnosti pro rozpor s § 37 obč. zák. (pro neurčitost). Při respektování zásady, že výkladem lze pouze zjišťovat obsah právního úkonu, nelze jím však projev vůle doplňovat (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97, uveřejněné v časopise

pise Soudní judikatura č. 3, ročník 1999, pod číslem 30), lze na vůli toho, kdo úkon učinil, usuzovat také s přihlédnutím k následnému chování smluvních stran (srov. rozsudek ze dne 15. 12. 1997, sp. zn. I Odo 95/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 1998, pod číslem 38). Jestliže žalovaní písemnou smlouvou z 23. 2. 1995 postavili najisto, že účastníkem smlouvy z 25. 10. 1991 byla obec, pak tím soudy nejen poskytli významné vodítko pro interpretaci zkoumaného právního úkonu, nýbrž (u vědomí, že smlouvu z 25. 10. 1991 nelze mít – se zřetelem k výše uvedenému – pro nesrovnalosti v označení prodávajícího apriori za absolutně neplatnou) tím rovněž konečným způsobem nedostatky v označení prodávajícího zhojili (pochybnosti o jeho identitě beze zbytku odstranili). Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž není správné ani v řešení této otázky.

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Omluvu neúčasti u jednání soudu nebo jiného úkonu lze ve smyslu § 101 odst. 2 a § 153b o. s. ř. uskutečnit i jiným způsobem než podáním podle § 42 o. s. ř.

Předpoklady, za kterých může soud vydat rozsudek pro zmeškání (§ 153b odst. 1 o. s. ř.), musí být splněny v době prvního jednání, které bylo ve věci nařízeno.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2068/98)

M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 27. 5. 1998 odmítl podle § 218 odst. 1 písm. c), ve spojení s § 202 odst. 1 o. s. ř. odvolání žalované proti rozsudku pro zmeškání ze dne 3. 10. 1997, jímž O b v o d n í s o u d pro Prahu 8 žalované uložil do patnácti dnů od právní moci rozsudku vyklidit ve výroku označený byt. Odvolací soud – cituje ustanovení § 153b odst. 1 a 3 o. s. ř. – se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že byly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání. Uvedl, že při posouzení přípustnosti odvolání (proti rozsudku pro zmeškání) zkoumá odvolací soud pouze to, zda žalovaná zmeškala první jednání bez důvodné a včasné omluvy, nikoli již to, zda se nedostavila z omluvitelných důvodů (což je důležité pro rozhodnutí soudu o návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání podle § 153b odst. 4 o. s. ř.). Ze spisu je patrné – a z odvolání vyplývá – že žalovaná dne 3. 10. 1997 v 9.40 hod. telefonicky sdělila soudu, že pro nemoc omlouvá svou neúčast na jednání dne 3. 10. 1997. Žalovaná však před jednáním ani později nedoložila, že uvedeného dne byla skutečně nemocná. Odvolací soud pak nemá telefonické sdělení žalované za včasnou a důvodnou omluvu. Telefonické podání není zásadně přípustné, neboť z něj není patrné, kdo je činí, přičemž ve smyslu § 42 odst. 1 o. s. ř. je možno podání učinit písemně, ústně do protokolu nebo telegraficky. Telefonické sdělení žalované proto nelze považovat za její podání. Bez ohledu na tento zásadní formální nedostatek podání není omluva žalované ani důvodná, neboť žalovaná údajnou nemoc nijak nedoložila, ač k tomu byla soudem vyzvána.

Žalovaná (zastoupena advokátem) podala proti usnesení odvolacího soudu, jakož i proti rozsudku soudu prvního stupně, včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., uplatňující (námitkou, že řízení je postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jelikož jí postupem soudu byla odňata možnost před soudem jednat), že je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. Tvrdí rovněž existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (argumentem, že „v průběhu řízení“ došlo k nesprávnému právnímu posouzení věci). Konkrétně dovoatelka uvádí, že jako osoba práva neznaná „neměla ani potuchu“, že by její telefonická omluva byla nedostatečná, zvláště byl-li o jejím telefonátu zřejmě učiněn písemný záznam; poukazuje i na to, že tři

měsíce předtím stejný soudce (ve věci sp. zn. 25 C 181/97) rušil telefonicky jednání nařízené na 4. 7. 1997. Odtud usuzuje, že tento postup je ve vztahu soud – účastník řízení běžný, a tedy i právně podložený. Po obdržení rozsudku proti němu podala odvolání, ale z listin soudu nepochopila, že by měla předložit písemné potvrzení o svém zdravotním ošetření, proto tak činí až nyní. Dále dovolatelka popisuje zdravotní potíže, které měla ve dnech 2. 10. a 3. 10. 1997 a pro které se k jednání dne 3. 10. 1997 nedostavila. Na tomto základě uzavírá, že soud prvního stupně měl k jejímu návrhu rozsudek pro zmeškání zrušit, nikoli návrh zamítnout, a že odvolací soud neměl odvolání odmítnout, nýbrž se jím měl zabývat a meritorně je projednat, zejména z toho hlediska, zda vydání rozsudku pro zmeškání, stejně jako zamítnutí návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání, bylo právně podložené. V uvedeném směru oběma soudům vytýká nedostatečný postup podle § 5 o. s. ř., jelikož k přímé výzvě by si potvrzení o zdravotním stavu již dávno vyžádala a soudu je předložila.

Proto dovolatelka požaduje, aby dovolací soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval „dovoláním“ žalované proti rozsudku soudu prvního stupně. Zřejmá nesprávnost takového postupu plyne z ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř., podle kterého dovolání je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu.

Opravným prostředkem pro přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně je odvolání (srov. § 201 o. s. ř.); občanský soudní řád proto také ani neupravuje funkční příslušnost soudu pro projednání dovolání proti takovému rozhodnutí. Tím, že žalovaná (ač zastoupena advokátem) směřuje „dovolání“ přímo proti rozhodnutí soudu prvního stupně, uvedenou podmínku dovolacího řízení opomíjí. Nedostatek funkční příslušnosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení; Nejvyšší soud proto řízení o „dovolání“ proti rozsudku obvodního soudu, které touto vadou trpí, zastavil (§ 104 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání proti usnesení odvolacího soudu je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř.

K vadám uvedeným v § 237 odst. 1 o. s. ř., a (je-li dovolání přípustné) k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud přihlíží, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.); jelikož jiné vady z obsahu spisu nevyplývají, Nejvyšší soud zkoumal, zda řízení je postiženo vadou tvrzenou dovolatelkou.

Ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. spojuje zmatečnost řízení se skutečností, že účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

V rozhodnutích uveřejněných pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek jakož i v mnoha rozhodnutích dalších Nejvyšší soud opakovaně vysvětlil, že po změnách, jichž s účinností od 1. 1. 1996 doznalo ustanovení § 237 písm. f) o. s. ř. (tím, že za slovo „byla“ byla vložena slova „v průběhu řízení

nesprávným“), je za „postup soudu v průběhu řízení“ možno považovat jen činnost, která vydání konečného soudního rozhodnutí předchází, nikoli vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit. Rozhodnutím odvolacího soudu o odmítnutí odvolání (v něm projeveným hodnotícím úsudkem, že omluva dovolatelky nebyla ani včasná, ani důvodná) tedy zmatečnost podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. založit nelze (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu z 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 887/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 1998, pod číslem 42) a potud je dovolání, jež k jinému „postupu soudu v průběhu řízení“ uplatněné argumenty nepřipíná, zjevně neopodstatněné.

Tvrzení, dovolatelky, že nebyla řádně poučena o nutnosti předložit potvrzení o svém zdravotním stavu, nemá (ve vazbě na zmatečnost řízení podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.) oporu v obsahu spisu, jenž svědčí o opaku. V usnesení ze dne 31. 10. 1997, kterým žalovanou vyzval k odstranění vad podání z 25. 10. 1997, totiž soud prvního stupně žalovanou žádal (ve spojení s požadavkem, aby podání doplnila tím, že uvede, čeho se jím domáhá), aby pro případ, že miní podat návrh na zrušení rozsudku pro zmeškání (což jmenovaná následně – podáním z č. 1. 42 – potvrdila) z omluvitelných důvodů, uvedla, o jaké důvody se jednalo, a mělo-li jít o onemocnění, aby vylíčila, o jaké konkrétní onemocnění šlo, kdy přesně se u ní projevilo a v jakém směru ji zabránilo v účasti při prvním jednání, a dále aby k prokázání těchto svých tvrzení soudu navrhla a předložila důkazy, s tím, že u onemocnění se bude jednat především o lékařské zprávy, potvrzení o zdravotní neschopnosti apod.

Lze tedy uzavřít, že poučení, s jehož absencí spojuje zmatečnost řízení, se žalované dostalo, a dovolací důvod ve smyslu § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. již proto dán není; to platí bez zřetele k tomu, že – ve smyslu níže rozvedených úvah – by ani závěr, že žalovaná takto poučena nebyla, neměl na výsledek dovolacího řízení žádného vlivu.

Zbývá vypořádat se (v hranicích právních otázek vymezených dovoláním) s námitkou, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Podle tohoto ustanovení lze dovolání podat proto, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Takto formulovaný dovolací důvod ovšem činí bezcenným argument, jímž dovolatelka spojuje nesprávnost právního posouzení věci s „průběhem řízení“; podstatné totiž je, zda je správné právní posouzení věci v napadeném rozhodnutí. Bezvýznamné je rovněž tvrzení, že soud prvního stupně měl vyhovět návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání; předmětem dovolacího přezkumu je rozhodnutí o odvolání žalované proti rozsudku pro zmeškání, nikoli usnesení soudu prvního stupně ze dne 2. 12. 1997, kterým byl návrh žalované na zrušení rozsudku pro zmeškání zamítnut a proti němuž nebylo podáno ani odvolání; proto se tímto usnesením správně nezabýval (jinak než tím, že na ně odkázal) odvolací soud.

Dovolatelka se rovněž mylí, namítá-li, že odvolací soud se meritorně nezabýval rozsudkem pro zmeškání z hlediska toho, zda vydání rozsudku bylo právně podložené.

Jak je patrné z důvodů napadeného usnesení, odvolací soud naopak předpokládá pro vydání rozsudku pro zmeškání zkoumal a výslovně vyjádřil názor, že byly splněny. Okolnost, že na tomto základě rozhodl o odvolání usnesením, jímž je odmítl, vyplývá z ustanovení § 202 odst. 1 o. s. ř. Určuje-li toto ustanovení, že odvolání není přípustné proti rozsudku pro zmeškání, ledaže je podáno proto, že nebyly splněny předpoklady pro jeho vydání (§ 153b) nebo že rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci, spojuje přípustnost odvolání s jeho důvodností; to znamená, že shledá-li odvolací soud odvolání nedůvodným, pak je musí (tak jak to učinil odvolací soud v této věci) coby nepřipustné odmítnout, neboť odvolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž odvolání není přípustné (srov. § 218 odst. 1 písm. c/, ve spojení s § 202 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přesto důvodné.

N e j y š š í s o u d proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Z obsahu spisu se podává, že při jednání před soudem prvního stupně, konaném dne 3. 10. 1997 (č. l. 33), které bylo zahájeno ve 13.30 hod. a k němuž se žalovaná nedostavila, byl soudcem čten úřední záznam z téhož dne (č. l. 32) a posléze byl k návrhu žalobce vyhlášen rozsudek pro zmeškání. Zmíněný úřední záznam obsahoval sdělení tohoto znění:

„Dne 3. 10. 1997 v 9.40 hod. omlouvá telefonicky paní Z. P. svoji neúčast na dnešním jednání, konaném ve 13.30 hod. pro nemoc. Na moji žádost, aby zaslala následně soudu fotokopii neschopenky, odpověděla, že je podnikatelka a že si neschopenku nenechá vystavovat. Přislíbila, že zašle soudu písemnou omluvu. Dále uvedla, že při soudním jednání nikdy nechyběla.“ Záznam je dále opatřen datem a nečitelným podpisem osoby, která rozhovor zapsala.

Podle ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř., zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů přede dnem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy prvního jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.

Účelem (smyslem) institutu rozsudku pro zmeškání je umožnit rozhodnutí sporu nebo jiné právní věci v neprospěch žalovaného, který svou nečinností (tím, že se nedostaví k prvnímu jednání ve věci, ačkoliv mu bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů předem a ačkoliv byl o následcích nedostavení se poučen) by mohl nebo dokonce chtěl bránit rychlé a účinné ochraně práv žalobce; ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. pro takový případ stanoví fikci, že „se pokládají tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, za nesporná“.

Jedním z předpokladů pro rozhodnutí o žalobě rozsudkem pro zmeškání je to, že žalovaný zmeškal první jednání, které bylo ve věci nařízeno, bez důvodné a včasné

omluvy. Ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. v tomto předpokladu navazuje na ustanovení § 101 odst. 2, větu druhou, o. s. ř., podle kterého nedostaví-li se řádně předvolaný účastník k jednání ani nepožádal z důležitého důvodu o odročení, může soud věci projednat v nepřítomnosti takového účastníka.

Pro výsledek dovolacího řízení je tudíž podstatné, zda telefonická omluva žalované ze dne 3. 10. 1997 byla omluvou důvodnou a včasnou a zda z hlediska zvolené formy (telefonicky) vůbec šlo o omluvu ve smyslu podání účastníka, jímž je soud povinen se zabývat.

Nejvyšší soudu již v usnesení ze dne 27. 5. 1998, sp. zn. 26 Cdo 930/98, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 15, ročník 1998, pod číslem 108, vysvětlil, že podáním se rozumí procesní úkon účastníka adresovaný soudu, který účastník činí v době, kdy není v přímém styku se soudem v rámci jednání nebo jiného soudního roku. Podle § 42 odst. 1, věty první, o. s. ř. je pak podání možno učinit písemně, ústně do protokolu nebo telegraficky. Ustanovení § 42 odst. 3 o. s. ř. počítá rovněž s možností učinit podání telefaxem. Výčet forem, jimiž lze procesní podání učinit, je výčtem taxativním. K telefonickému podání, jež způsobilým druhem podání ve smyslu uvedeného není, proto soud není povinen přihlídnout.

Omezení, která formě procesního podání klade – v intencích závěrů citovaného rozhodnutí – ustanovení § 42 o. s. ř., jsou však zjevně nepřekročitelná, toliko jde-li o procesní úkony, jejichž účinky se nevyčerpávají (nezavršují) již doručením (dodáním) soudu (typicky jde např. o žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení, odvolání, dovolání, změnu žaloby, zpětvzetí žaloby, návrh na přistoupení dalšího účastníka do řízení, návrh na záměnu účastníků, návrh na vyslovení přípustnosti dovolání apod.).

Omluva, coby procesní úkon, jímž příslušná osoba (účastník, zástupce účastníka, svědek, znalec, tlumočník) informuje soud o tom, že se nedostaví k jednání nebo jinému úkonu soudu, k němuž byla předvolána, a o důvodech, pro které tak nemůže učinit, je (naopak) účinná (v tom smyslu, že se účastník vůbec „omluvil“) již tím, že se dostane do sféry adresáta (soudu). Možnost uskutečnit omluvu i jiným způsobem než podáním podle § 42 odst. 1, věty první, a odst. 3 o. s. ř., předjímá občanský soudní řád již tím, že v § 153b odst. 1 její (přípustnou) formu nevymezuje a podobné omezení se v praxi soudů standardně neuplatňuje ani při výkladu ustanovení § 101 odst. 2 o. s. ř. (soudy běžně přijímají nejen omluvu učiněnou písemně, ústně do protokolu, telegraficky nebo telefaxem, nýbrž i osobní omluvu dotčené osoby soudci a velmi často právě omluvu telefonickou).

Je-li obsah telefonického hovoru veden způsobem, jenž ve volajícím nevyvolává žádné pochybnosti o tom, že soud jeho omluvu přijal, to jest akceptoval ji v uvedené formě (aniž by odtud současně plynulo, že ji má za včasnou a důvodnou), nemůže být takto uskutečněná omluva soudem pomínuta jen proto, že jde o omluvu telefonickou. Okolnost, že k přijetí omluvy ve zvolené formě došlo, pak dokládá úřední záznam telefonického hovoru, který výhrady soudu k formě omluvy a identitě volajícího neodráží. Je přitom lhostejné, zda telefonickou omluvu přijal (převzal) a posléze písemně za-

znamenal (vtělil do úředního záznamu) soudce, který věc vyřizuje, jiný jeho kolega, vyšší soudní úředník, soudního tajemník nebo pracovník soudní kanceláře.

Uvedenému odpovídá, že ve zkoumané věci se soud prvního stupně mohl zabývat již jen tím, zda příslušné údaje zaznamenané v úředním záznamu ze dne 3. 10. 1997 jsou omluvou co do svého obsahu (nikoli formy), a je-li tomu tak, zda omluva byla (v intencích § 153b odst. 1 o. s. ř.) včasná a důvodná.

Sdělení, že žalovaná pro nemoc omlouvá svou neúčast na jednání dne 3. 10. 1997, nepochybně omluvou je.

Ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. (shodně s ustanovením § 101 odst. 2, větou druhou, o. s. ř.) pak nepožaduje, aby ten, kdo se k nařízenému jednání soudu omlouvá (a popřípadě též žádá o odročení jednání), svůj důvod neúčasti u jednání soudu také prokázal. K tomu, aby jeho omluva byla důvodná, postačuje, aby tvrdil takové skutečnosti, které jsou vzhledem ke své povaze způsobilé jeho neúčasti u jednání soudu omluvit, to jest takové skutečnosti, které účastník (jeho zmocněnci) znemožňují zúčastnit se jednání a které současně jsou omluvitelné; přitom je třeba pečlivě hodnotit zejména subjektivní stránku, zda totiž účastník (jeho zmocněnec) mohl překážku bránící mu zúčastnit se jednání předvídat, popřípadě ji odvrátit. Protože soud posuzuje předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání při prvním jednání, které bylo ve věci nařízeno, je pro závěr, zda bylo možné o žalobě rozhodnout rozsudkem pro zmeškání, rozhodující stav, jaký tu byl v době, kdy byl rozsudek pro zmeškání vydán (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1027/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 12, ročník 1997 pod číslem 92).

Soud prvního stupně neměl ke dni vydání rozsudku pro zmeškání k dispozici jinou informaci než tu, že žalovaná je nemocná. Vzhledem k tomu, že toto tvrzení je způsobilé omluvit neúčast žalované u nařízeného jednání, bylo lze mít takovou omluvu – ve výše uvedeném smyslu – za důvodnou. Jelikož ve věci mělo být jednáno ve 13.30 hod., lze mít omluvu učiněnou téhož dne v 9.40 hod. se zřetelem k prvku nepředvídatelnosti, jenž se pojí s uplatněným důvodem omluvy (nemocí), rovněž za včasnou. Podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání proto splněny nebyly. Okolnost, že žalovaná v odvolacím řízení tvrdí důvod omluvy neprokázala, na tomto závěru již ničeho změnit nemohla (to, že účastník řízení neinformoval soud v omluvě pravdivě o důvodech, pro které se – ač řádně a včas obeslán – nedostavil k nařízenému jednání, však je důvodem k použití pořádkového opatření ve smyslu § 53 o. s. ř.).

Lze tudíž uzavřít, že právní posouzení věci, na němž spočívá rozhodnutí odvolacího soudu správné není. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i jej a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Při stanovení ceny věci pro účely vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů se vychází z ceny věci v době vypořádání, avšak z jejího stavu v době zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

Zhodnocení společné věci účastníky v době po zániku jejich bezpodílového spoluvlastnictví manželů ze zdrojů, jež netvořily toto spoluvlastnictví, nemá vliv na cenu, kterou soud pro účely řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů stanoví.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 2 Cdon 2060/97)

Městský soud v Praze jako soud odvolací shora označeným rozsudkem změnil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 21. 4. 1995, jímž bylo vypořádáno bezpodílové spoluvlastnictví manželů (dále jen „BSM“) účastníků, mimo jiné ve výroku pod body V. a VII. tak, že hodnotu nemovitostí (domu čp. 227 a pozemků parc. č. 211/2 a 211/1 v kat. území K.) přikázaných žalované stanovil částkou 3 680 029 Kč, zatímco soud prvního stupně ji stanovil částkou 3 807 630 Kč, a částku na vyrovnání podílu pak stanovil částkou 1 908 354,50 Kč, zatímco soud prvního stupně ji stanovil částkou 2 036 517 Kč. Další výroky pod body III., IV. a VI. potvrdil, rozhodl o soudním poplatku a náhradě nákladů řízení. Ke změně výroku soudu prvního stupně pod body V. a VII. odvolací soud vedlo doplnění znaleckého posudku znalcem Ing. J. S. o ceně sporných nemovitostí, jímž byla obecná (tržní) cena stanovena částkou 3 680 029 Kč. Znalec přitom vycházel ze skutečnosti, že v rozhodné době, tj. k době zániku BSM, nebyly nemovitosti napojeny na veřejný vodovod a kanalizaci. Podle odvolacího soudu pozdější napojení nemovitosti na vodovod a kanalizaci nemá na stanovení ceny nemovitostí, která se posuzuje ke dni zániku BSM, vliv.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, a to pokud byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ve výroci pod body V. a VII. Uplatňuje toliko dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., tj. nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem. Naplnění tohoto dovolacího důvodu spatřuje v tom, že cena stanovená v dodatku znaleckého posudku znalce Ing. S. vychází z toho, že ke dni ocenění nebyly nemovitosti napojeny na vodovod a kanalizaci, a že pozdější napojení na tyto sítě nemá na stanovení ceny nemovitosti vliv, neboť ta se posuzuje ke dni zániku BSM. Přitom by se žalobci mělo dostat odpovídající náhrady za to, že výlučnou vlastníci byla stanovena žalovaná. Výše této náhrady odpovídající polovině popřípadě prodáváných nemovitostí by měla vycházet z toho, že předmětné nemovitosti jsou již napojeny na vodovod a kanalizaci. Žalobce navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhla, aby dovolání žalobce bylo zamítnuto. Uvedla, že nemovitosti byly napojeny na vodovod v roce 1994 a na kanalizaci v roce 1995, přičemž k zániku

ku BSM došlo v roce 1991. Tyto investice zaplatila ze svých prostředků. Nad to pokázala na pokles tržních cen nemovitostí.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas a že je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto je zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolatel nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 odst. 1 o. s. ř., nebo že řízení je postiženo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. a/ a b/ o. s. ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některé z uvedených vad došlo. Proto dovolací soud přezkoumává rozsudek odvolacího soudu v rozsahu dovolací námítky uplatněné dovolatelem; dále tedy řeší otázku správnosti stanovení ceny vypořádávaných nemovitostí, jestliže až po zániku BSM došlo k jejich zhodnocení. Dovolací soud bude s ohledem na dobu vydání napadeného rozsudku vycházet z právní úpravy občanského zákoníku ve znění před jeho novelou provedenou zákonem č. 91/1998 Sb. (dále jen „obč. zák.“).

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu správně určenou nesprávně vyložil, popřípadě ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Odvolací soud na daný případ správně použil ustanovení § 150 obč. zák. a toto ustanovení na nesporný skutkový stav věci správně aplikoval, když z dovolání vyplývajících otázku ceny vypořádávaných nemovitostí řešil správně. Podle konstantní judikatury soudy totiž vycházejí ze zásady, že pro ocenění věci pro účely vypořádání BSM je určující stav věci v době zániku BSM, přičemž je třeba vycházet z cen odpovídajících cenám platným v době, kdy se BSM vypořádává – srov. Rozbor a zhodnocení rozhodovací činnosti soudů v ČSSR ve věcech vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR k výkladu zákonných ustanovení o bezpodílovém spoluvlastnictví, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek z roku 1972 pod č. 42 na straně 263–264.

Nejde-li o přírůstky věci, lze z uvedené zásady, s ohledem na právní režim věci, jež jsou v zaniklém, ale dosud nevypořádaném BSM, připustit v podstatě dvě výjimky. První z nich je pokles ceny věci v důsledku jejího neudržování a neužívání oběma účastníky (pokud ovšem tento stav nezavinil výlučně jeden z nich) – srov. rozhodnutí publikované pod č. 23 v Bulletinu bývalého Nejvyššího soudu z roku 1989. Druhou pak je případ, kdy by cena věci vzrostla jejím zhodnocením ze zdrojů BSM, např. v důsledku investic ze společných úspor účastníků. Zhodnocení společné věci ze zdrojů nikoliv společných, jež tedy netvořily BSM (§ 143 obč. zák.) nemůže mít vliv na cenu, kterou podle shora uvedené zásady soud pro účely řízení o vypořádání BSM (zpravidla na základě odborného posouzení ve smyslu § 127 o. s. ř.) stanoví. Je tomu tak především proto, že takové investice z odděleného majetku jednoho

z účastníků do společného majetku soud ve smyslu § 150, věty druhé, obč. zák. posuzuje odděleně od ceny věci, na níž byly vynaloženy. Podle tohoto ustanovení „každý z manželů je oprávněn požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek, a je povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek“. Je-li aplikace tohoto ustanovení soudem opodstatněná, promítne se to nikoli ve výši ceny věci, na niž účastník svůj náklad vynaložil, ale do výroku, jímž se vyrovnávají podíly účastníků na vypořádávaném majetku. Odvolací soud tedy nepochybil, jestliže při stanovení ceny předmětných nemovitostí vycházel jednak z jejich stavu v době zániku BSM účastníků a jednak z jejich obecné ceny v tom smyslu, jakou cenu by měly, pokud by se prodávaly v uvedeném stavu v době rozhodování soudu.

Již z výše uvedeného, vyplývá, že odvolací soud věc posoudil po právní stránce správně. Proto je správný i dovoláním napadený rozsudek a dovolání muselo být podle § 243b odst. 1 o. s. ř. zamítnuto.

K věci se pak sluší ještě uvést, že žalobce v průběhu řízení toliko jednou (při jednání soudu prvního stupně konaném 1. 11. 1994) stručně zmínil své investice do vodovodní přípojky či kanalizace k předmětnému domu, a to v době po zániku BSM. Svou pohledávku ve vztahu k BSM ve smyslu citovaného ustanovení obč. zák. však neuplatnil, a to ani ve svém odvolání. Přitom rozsah hodnot, jež se mají v řízení o vypořádání BSM vypořádat, vymezují účastníci řízení – zásada vyšetřovací se zde neuplatní. Nadto v dovolacím řízení jako řízení o mimořádném opravném prostředku nelze uplatňovat nové nároky a nové skutečnosti.

Družstevním bytem se rozumí byt, který družstvo pronajímá nebo jiným způsobem dává do užívání svým členům.

Bytovým družstvem je každé družstvo, které zajišťuje bytové potřeby svých členů, a to zejména tím, že svým členům pronajímá nebo jiným způsobem dává do užívání byty nebo jiné místnosti, nebytové prostory. Bytovým družstvem je nejen družstvo, které má zajišťování bytových potřeb uvedeno ve svém předmětu podnikání (činnosti), ale i takové družstvo, jež bytové potřeby svých členů skutečně zajišťuje.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 21 Cdo 327/99)

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. 4. 1995 bylo zahájeno řízení o dědictví po D. V., zemřelé dne 31. 3. 1995. Provedením úkonů v řízení o dědictví byla pověřena notářka JUDr. J. K.

Obvodní soud pro Prahu 2 po té, co byl proveden soupis aktiv a pasiv dědictví, usnesením ze dne 3. 4. 1996 určil, že obecná cena majetku, který měla zůstavitelka v bezpodílovém spoluvlastnictví se svým manželem J. H., činí ke dni smrti zůstavitelky 238 536 Kč, že z tohoto majetku patří do dědictví „náhradová pohledávka“ vůči J. H. ve výši 119 268 Kč a že J. H. patří „veškerý majetek ze zaniklého spoluvlastnictví manželů“, určil obecnou cenu majetku zůstavitelky ve výši 131 802 Kč, výši dluhů částkou 102 231,10 Kč a čistou hodnotu dědictví ve výši 29 570,90 Kč, schválil dohodu o vypořádání dědictví, podle které celé dědictví nabývá J. H., a rozhodl, že notářce JUDr. J. K. se stanoví odměna ve výši 2319 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 121,80 Kč, které je povinen notářce JUDr. J. K. zaplatit J. H. Při svém rozhodování vycházel ze závěru, že k závěti zůstavitelky ze dne 16. 10. 1994, kterou povolala svoji dceru Ing. T. V. k dědění členského podílu u družstva C., nelze přihlídnout, neboť se týká majetku, který podléhá „režimu ustanovení § 707 odst. 2 obč. zák. a není tedy předmětem dědění“, že zůstavitelka měla se svým manželem J. H. v bezpodílovém spoluvlastnictví hotovost ve výši 1000 Kč, nábytek a ostatní bytové zařízení bez ceny a „náhradu za členský vklad“ u družstva C. ve výši 237 536 Kč, že aktiva dědictví činí kromě „náhradové pohledávky“ vůči J. H. též akcie, že do pasiv dědictví patří náklady pohřbu ve výši 2231,10 Kč a polovina pohledávek Ing. T. V. a J. V. „každého ve výši 50 000 Kč“ a že dědicé uzavřená dohoda o vypořádání dědictví neodporuje zákonu ani dobrým mravům.

K odvolání Ing. T. V. Městský soud v Praze usnesením ze dne 30. 8. 1996 usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že námitky odvolatelky proti dohodě o vypořádání dědictví nejsou důvodné, neboť účastníci tuto dohodu uzavřeli před soudním komisařem dne 20. 3. 1996 a samotný nesouhlas s dohodou, vyjádřený odvolatelkou po jejím uzavření,

nemůže vést k jejímu zpochybnění. Odvolací soud vytknul soudu prvního stupně, že neměl dostatek skutkových podkladů pro posouzení, zda družstvo C. je bytovým družstvem. Vyslovil názor, že za bytové družstvo je třeba považovat každé družstvo, které vlastní byty a pronajímá je svým členům, a že družstevním bytem ve smyslu ustanovení § 707 odst. 2 obč. zák. je takový byt, který je ve vlastnictví družstva a k němuž člen družstva získá právo nájmu, a soudu prvního stupně uložil, aby v dalším řízení provedl všechny potřebné důkazy k objasnění povahy družstva C.

Po provedení dalších důkazů Obvodní soud pro Prahu 2 usnesením ze dne 13. 5. 1997 určil, že obecná cena majetku, který měla zůstavitelka v bezpodílovém spoluvlastnictví s J. H., činí ke dni smrti zůstavitelky 238 536 Kč, že z tohoto majetku patří do dědictví „náhradová pohledávka z titulu vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví“ vůči J. H. ve výši 119 268 Kč a že J. H. připadá hotovost ve výši 1000 Kč, nábytek a ostatní bytové zařízení a „náhrada za členský podíl v C. družstvo se sídlem v P. 2“. Soud prvního stupně zjistil, že družstvo C. je vlastníkem domu čp. 498 v P. 2 – N. M. a že pronajímá byty svým členům, a dovedl, že jde o bytové družstvo, na něž „dopadá zákonný režim ustanovení § 703 odst. 2 obč. zák.“; okolnost, že ve stanovách družstva není „opsáno“ ustanovení § 703 odst. 2 nebo § 707 odst. 2 obč. zák., na tomto závěru nic nemění. Protože zůstavitelka se svým manželem J. H. nabyli právo na družstevní byt za trvání manželství, byl J. H. spolu se zůstavitelkou členem družstva C.; smrtí zůstavitelky toto společné členství zaniklo a podle ustanovení § 707 odst. 2, věty první a druhé, obč. zák. se stal členem družstva J. H., kterému také náleží členský podíl v družstvu.

K odvolání Ing. T. V. Městský soud v Praze usnesením ze dne 31. 10. 1997 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že se proti tomuto usnesení připouští dovolání. Odvolací soud poukázal na svůj právní názor vyjádřený v usnesení ze dne 30. 8. 1996 a dovedl, že na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu věci soud prvního stupně správně uzavřel, že družstvo C. je bytovým družstvem, že po smrti zůstavitelky se stal členem družstva J. H. (§ 707 odst. 1 a 2 obč. zák.) a že v rámci vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví lze vzít v úvahu pouze „náhradovou pohledávku“ za členský podíl ve družstvu, který ze zákona připadá J. H. Námitky odvolatelky, že vlastníkem domu může být nejen družstvo, ale například též společnost s ručením omezeným, která rovněž pronajímá byty svým společníkům, odvolací soud odmítl s odůvodněním, že v této věci byla posuzována povaha družstva a nikoliv společnosti s ručením omezeným. Námitky proti dohodě o vypořádání dědictví označil odvolací soud za předčasné, neboť v dosavadním řízení dosud nebylo rozhodnuto o obecné ceně dědictví, výši dluhů a čisté hodnotě dědictví a není proto jasné, jaký rozsah majetku patřícího zůstavitelce bude zjištěn. Rozhodnutí o vyslovení přípustnosti dovolání odvolací soud zdůvodnil tím, že zásadní právní význam mají otázky, zda ustanovení § 707 odst. 2 obč. zák. dopadá i na družstva nájemníků, která vznikla za účelem koupě domu, v němž se nacházejí byty, jejichž zájemci projeví zájem o jejich koupi, a zda takto vzniklá družstva jsou bytovými družstvy.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala Ing. T. V. dovolání. Namítá, že družstva nájemníků, která vznikla za účelem koupě domu a která byla založena po 1. 1. 1992 (a takovým je i družstvo C.), nemohou být stavebními bytovými družstvy a že zůstavitelka nabyla právo k nájmu bytu před uzavřením manželství. Členkou družstva byla pouze zůstavitelka; J. H. nebyl členem družstva a nevzniklo ani společné členství manželů v družstvu C., neboť ani obchodní zákoník ani stanovy družstva C. nestanoví podmínku, že členy družstva musí být oba manželé. Právo nájmu bytu pozůstalého manžela je podle názoru dovolatelky „dostatečně chráněno příslušnými ustanoveními občanského zákoníku“ a není vázáno ani ohroženo přechodem členského podílu na dovolatelku. Podle dovolatelky by mělo být respektováno přání zůstavitelky uvedené v závěti, navíc J. H. užívá se svou přítelkyní dva byty, zatímco dovolatelka nemá vlastní byt. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud napadené usnesení a usnesení soudu prvního stupně zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání směřuje proti usnesení odvolacího soudu, proti němuž je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal napadené usnesení bez jednání (srov. § 243a odst. 1, větu první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Proto je zamítl.

Z odůvodnění:

Projednání dědictví po D. V. se i v současné době řídí právními předpisy, účinnými ke dni smrti zůstavitelky (tj. ke dni 31. 3. 1995). Posouzení otázek, pro které odvolací soud připustil dovolání proti svému usnesení, se proto řídí především zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákonů č. 58/1969 Sb., č. 131/1982 Sb., č. 94/1988 Sb., č. 188/1988 Sb., č. 87/1990 Sb., č. 105/1990 Sb., č. 116/1990 Sb., č. 87/1991 Sb., č. 509/1991 Sb., č. 264/1992 Sb. a č. 267/1994 Sb. (dále jen „obč. zák.“) a zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákonů č. 264/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 286/1993 Sb. a č. 156/1994 Sb. (dále jen „obch. zák.“).

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů v tomto směru dovolatelka nenapadá), že dnem 14. 9. 1992 vzniklo družstvo označené obchodním jménem „C. družstvo“, které se podle kupní smlouvy ze dne 17. 3. 1994 stalo vlastníkem domu čp. 498 v P. 2, postaveného na pozemku č. 1908 v k. ú. N. M.; vlastnické právo bylo vloženo do katastru nemovitostí rozhodnutím Katastrálního úřadu P. – město č.j. V 1 – 3537/94 s tím, že účinky vkladu nastaly dnem 24. 5. 1994. Zůstavitelka byla jednou z osob, které uvedené družstvo založily, a spolu se svým manželem J. H. (jejich manželství bylo uzavřeno v roce 1968) užívala i v době své smrti jeden z bytů v domě družstva.

Za tohoto skutkového stavu bylo pro rozhodnutí o určení obecné ceny majetku, který měla zůstavitelka v době své smrti v bezpodílovém spoluvlastnictví se svým manželem J. H., a o určení, co z tohoto majetku patří do dědictví a co patří pozůsta-

lému manželovi (§ 1751 odst. 1 o. s. ř.), rovněž významné, zda byt, který spolu se svým manželem užívala v domě čp. 498 v P. 2, měl povahu družstevního bytu. V případě, že šlo o družstevní byt a že zůstavitelce vzniklo právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu za trvání manželství (ledaže by manželé spolu trvale nežili), vzniklo – jak správně dovodily soudy obou stupňů – dnem vzniku nájmu bytu zůstavitelce s J. H. nejen právo společného nájmu bytu, ale i společné členství v družstvu (§ 703 odst. 2 obč. zák.); dnem smrti zůstavitelky se stal jediným nájemcem bytu J. H. a jemu také náleží členský podíl v družstvu (§ 707 odst. 1 a odst. 2, věta druhá, obč. zák.). V řízení o dědictví je soud povinen k tomu přihlídnout, a to tak, že v usnesení vydaném podle § 1751 odst. 1 o. s. ř. pozůstalému manželovi uloží, aby nahradil, co ze společného majetku bylo vynaloženo na toto jeho majetkové právo. Pouze v případě, že právo na družstevní byt bylo nabyto před uzavřením manželství, přechází právo nájmu bytu a členství v družstvu na dědice zůstavitelky, jemuž připadl členský podíl v družstvu (§ 707 odst. 2, věta třetí, obč. zák.).

Občanský zákoník, ani jiný zákon nebo obecně závazný právní předpis, pojem „družstevní byt“ výslovně nedefinují. Z použitého slovního vyjádření a z kontextu, v jakém je v občanském zákoníku tento pojem užit, je nepochybné, že družstevním bytem se rozumí byt, který družstvo pronajímá nebo jiným způsobem dává do užívání svým členům.

Družstvo je právnická osoba a představuje společenství neuzavřeného počtu osob založené za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb svých členů (§ 221 odst. 1, § 222 odst. 1, věta první, obch. zák.). K zajišťování potřeb členů družstev nepochybně patří i zajišťování potřeb bytových. Obchodní zákoník (na rozdíl od dřívější právní úpravy obsažené zejména v zákonech č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví, a č. 176/1990 Sb., o bytovém, spotřebním, výrobním a jiném družstevnictví) neuvádí ani demonstrativně jednotlivé typy družstev. Ze všech v úvahu přicházejících typů družstev výslovně zmiňuje pouze bytová družstva; činí tak proto, že pro bytová družstva stanoví některá pravidla, která se u jiných družstev neuplatňují (srov. např. § 230 a § 232 odst. 2 obch. zák.).

V českém právním řádu není výslovně definováno ani to, co se rozumí bytovým družstvem. Vzhledem k tomu, že je tu nepochybná vazba na pojem „družstevní byt“ a jak je v ustanovení § 221 odst. 1 obch. zák. vymezen účel zakládání družstev, je třeba za bytové družstvo považovat každé družstvo, které zajišťuje bytové potřeby svých členů, a to zejména tím, že svým členům pronajímá nebo jiným způsobem dává do užívání byty nebo jiné místnosti, nebytové prostory apod. Bytovým družstvem je proto nejen družstvo, které má zajišťování bytových potřeb uvedeno ve svém předmětu podnikání (činnosti); rozhodující – bez ohledu na toto vymezení – je, zda bytové potřeby svých členů skutečně zajišťuje, a to buď přímo, nebo i nepřímo.

Bytovými družstvy jsou i družstva, která založili nájemníci bytů nacházejících se v domech ve vlastnictví obce za účelem zakoupení těchto domů. Tato družstva – jak již vyplývá z jejich povahy – totiž zajišťují (po koupi domů od obcí) bytové po-

třeby svých členů (dosavadních nájemníků „obecních“ bytů). Okolnost, zda zajišťování bytových potřeb mají uvedeno v předmětu svého podnikání (činnosti), popřípadě že se samy za bytová družstva nepovažují, není – jak uvedeno výše – sama o sobě podstatná; rozhodující je, zda družstva skutečně (faktickým provozováním) bytové potřeby svých členů zajišťují (např. tím, že svým členům dávají do nájmu byty v domech v jejich vlastnictví, že zajišťují plnění služeb, jejichž poskytování je s užíváním bytů spojeno, apod.).

V posuzovaném případě bylo dokazováním zjištěno, že C. družstvo (jak plyne zejména z předmětu činnosti a z povinností družstva vymezených ve stanovách družstva ze dne 12. 8. 1992) nepochybně zajišťovalo bytové potřeby svých členů; toto družstvo je (a v době smrti zůstavitelky bylo) bytovým družstvem. Byt, který v domě tohoto družstva užívala zůstavitelka se svým manželem J. H., pak měl povahu družstevního bytu. Vzhledem k tomu, že zůstavitelce vzniklo právo na tento družstevní byt za trvání manželství (to je zřejmé již z toho, že manželství bylo uzavřeno v roce 1968 a C. družstvo vzniklo v roce 1992) a že v průběhu řízení nebylo zjištěno (a ani žádným z účastníků tvrzeno), že by manželé spolu trvale nežili, soudy správně dovodily, že zůstavitelce a J. H. vzniklo kromě společného nájmu družstevního bytu též společné členství v družstvu a že po smrti zůstavitelky se stal jediným nájemcem a členem družstva C. družstvo pozůstalý manžel J. H. Soudy proto v souladu se zákonem nemohly v řízení o dědictví rozhodovat, komu z dědiců připadne členský podíl v družstvu, ale jen přihlídnout v rámci rozhodování podle § 1751 o. s. ř. k tomu, že pozůstalý manžel se stal jediným členem družstva. Skutečností, zda J. H. má více bytů a zda dovolatelka nemá vlastní byt (jak se tvrdí v dovolání), jsou za této situace pro rozhodnutí ve věci právně bezvýznamné.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné. Nejvyšší soud proto dovolání Ing. T. V. podle ustanovení § 243b odst. 1, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Za škodu na dopravních prostředcích, umístěných v garážích a jiných podnicích podobného druhu, odpovídá provozovatel (§ 435 obč. zák.) bez zřetele k tomu, jaký je jeho předmět podnikání; tato okolnost není významná ani z hlediska, zda jde o exces pracovníka podle § 20 odst. 2 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1463/97)

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 10. 1994 byl zrušen rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 16. 3. 1994, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 207 230 Kč s příslušenstvím a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud vytkl soudu prvního stupně nesprávný procesní postup spočívající v tom, že věcně rozhodl proti žalovanému (hotel D. v K. V.), který nemá právní subjektivitu, a že se nevypořádal s rozšířením žaloby proti akciové společnosti B. I.

Okresní soud poté, co usnesením připustil záměnu účastníků na straně žalované, rozsudkem ze dne 21. 2. 1996 uložil žalované, aby žalobkyni zaplatila částku 207 230 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky. Vyšel ze zjištění, že syn žalobkyně F. V. po dohodě s Ing. F. G., personálním vrátným hotelu D. v K. V., zaparkoval za přítomnosti svého známého S. T. osobní motorové vozidlo VW – Golf ve vlastnictví žalobkyně na hlídaném parkovišti před hotelem, jehož provozovatelem je žalovaná. Odtud bylo v noci z 26. na 27. 2. 1993 vozidlo odcizeno. Soud prvního stupně s odkazem na ustanovení § 421, § 433 a § 436 obč. zák. dovodil odpovědnost žalované za ztrátu vozidla žalobkyně s odůvodněním, že bylo prokázáno, že parkování aut jiných osob než hotelových hostů nebylo vedením hotelu zakázáno.

K odvolání žalované krajský soud rozsudkem ze dne 22. 11. 1996 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odpovědnost žalované podle ustanovení § 433 obč. zák. vyloučil na základě závěru, že žalobkyně ani její syn nebyli hosty ubytovanými v hotelu D. Protože kolaudační rozhodnutí zní na „parkoviště s asfaltovou úpravou pro osobní vozy pro lázeňský hotel D.“ a protože provozování hlídaného parkoviště nemá žalovaná uvedeno v předmětu podnikání v obchodním rejstříku, nemůže být dána její odpovědnost podle ustanovení § 435 obč. zák. Podle odvolacího soudu žalovaná za škodu neodpovídá ani podle ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., neboť její pracovník Ing. G. překročil svoji pravomoc vyplývající z pracovní smlouvy, když povolil zaparkovat vůz na hotelovém parkovišti, což muselo být synovi žalobkyně známo.

Žalobkyně v dovolání namítá, že obsah předmětu činnosti uvedený v obchodním rejstříku není podstatný pro odpovědnost žalované, která za škodu odpovídá z toho důvodu, že činnost hlídaného parkoviště fakticky provozovala. Podle názoru dovo-

telky odvolací soud nepřihlédl dostatečně k výpovědi svědka M. C., z níž tyto skutečnosti vyplývají. Přitom pro odstup doby již ze současného stavu parkoviště není možné dovodit jeho dřívější charakter. Navrhla, aby dovolací soud „vyhověl jejímu návrhu, jak jej vyjádřil ve svém rozhodnutí“ soud prvního stupně.

Žalovaná navrhla, aby dovolací soud dovolání zamítl. Odpovědnost za škodu podle jejího názoru nelze dovodit především proto, že žalovaná není provozovatelem garáže ani jiného podniku podobného druhu a že F. V. ani S. T. nebyli hosty hotelu D. Hotelové parkoviště je jen vyhrazenou plochou k parkování, která není střežena ani uzavřena, což podle žalované vylučuje aplikaci § 435 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., a po přezkoumání věci podle § 243a odst. 1, věty první, o. s. ř. dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 433 odst. 1 obč. zák. provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídá za škodu na věcech, které byly ubytovány fyzickými osobami nebo pro ně vneseny, ledaže by ke škodě došlo i jinak. Vnesené jsou věci, které byly přineseny do prostor, které byly vyhrazeny k ubytování nebo k uložení věcí, anebo které byly za tím účelem odevzdány provozovateli nebo některému z pracovníků provozovatele. Podle odstavce druhého tohoto ustanovení, je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí, odpovídá ten, kdo ji provozuje, fyzické osobě za škodu na věcech odložených na místě k tomu určenému nebo na místě, kam se obvykle odkládají, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

Tato úprava odpovědnosti za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech rozlišuje dva různé případy – odstavec první citovaného ustanovení se týká výslovně poskytovatelů ubytovacích služeb (zpravidla na základě smlouvy o ubytování podle § 754 a násl. obč. zák.) a dopadá na věci, které ubytovaný v souvislosti s ubytováním tzv. vnese do prostor k tomu určených, odstavec druhý pokrývá případy výkonu takových činností, při kterých zákazník zpravidla není ubytován, nicméně je za účelem využití poskytované služby nucen na určitou, většinou poměrně krátkou dobu přerušit dohled nad svými věcmi a tzv. je odložit.

V posuzovaném případě vyšel odvolací soud ze skutkového zjištění (jeho správnost není k této otázce dovoláním zpochybněna), že žalobkyně nebyla v hotelu provozovaném žalovanou ubytována a že ona ani její syn vozidlo na hotelovém parkovišti nezaparkovali v souvislosti s využitím jiných služeb poskytovaných žalovanou. Zcela správně tedy odvolací soud dovodil, že odpovědnost žalované za škodu na věcech vnesených či odložených ve smyslu ustanovení § 433 obč. zák. je vyloučena.

Podle ustanovení § 435 obč. zák. stejně jako provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídají i provozovatelé garáží a jiných podniků podobného druhu, pokud jde o dopravní prostředky v nich umístěné a jejich příslušenství.

Za provozovatele garáže či jiného podniku podobného druhu, tedy takového zařízení, kde umístování dopravních prostředků vyplývá z povahy a obsahu závazkového vztahu mezi provozovatelem a zákazníkem (např. hlídaná parkoviště, úschovny, apod.), je třeba považovat toho, kdo objektivně disponuje k tomu způsobitelným zařízením a kdo zároveň za použití takového zařízení fakticky vyvíjí kvalifikovanou činnost spočívající v umístění a následném zabezpečení věcí. Vedle posouzení technických parametrů takového zařízení (zpravidla půjde o parkoviště, které je buď oploceno či obestavěno, anebo, jde-li o nechráněnou plochu, je osobně, monitorováním či jiným technickým způsobem střeženo), je rozhodující i zjištění, zda v konkrétním případě šlo právě o výkon činnosti nesoucí rysy provozu hlídaného parkoviště či obdobného zařízení, nebo zda žalovaná nabízela pouze možnost zaparkování na k tomu vyhrazené ploše. Zda je povinná osoba provozovatelem hlídaného parkoviště, nelze bez dalšího dovozovat pouze z obsahu kolaudačního rozhodnutí k předmětné ploše ani z toho, jak je vymezen předmět činnosti v obchodním rejstříku.

Okolnost, že provozování hlídaného parkoviště je uvedeno v obchodním rejstříku, má význam z hlediska administrativního, nikoliv občanskoprávního. Žádné ustanovení právního řádu totiž nedává rozsah činnosti vymezený v obchodním rejstříku (ale též v živnostenském oprávnění apod.) do souvislosti s občanskoprávními úkony a s případným překročením rozsahu činnosti nespojuje neplatnost právních úkonů (vymezení předmětu činnosti je důležité např. z hlediska odborné nebo jiné způsobilosti k provozování živnosti podle § 7 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění předpisů pozdějších, z hlediska zákazu činností, týkajícího se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru podle § 8 odst. 5 a § 22 odst. 3 citovaného zákona apod.). Tím spíše pak jednání podnikatelského subjektu nad rámec vymezeného předmětu činnosti nemůže omezovat podmínky odpovědnosti za škodu, jsou-li jinak splněny ve smyslu obecných či zvláštních ustanovení předpisu. Zjišťovat, zda jde o provozování činnosti spojené s odpovědností podle § 435 obč. zák., nelze proto pouze z formálního vymezení předmětu činnosti v obchodním rejstříku či v jiné evidenci, nýbrž je třeba vycházet i z obsahu konkrétního smluvního ujednání mezi účastníky. Obdobné platí i pro způsob užívání nemovitosti, uvedený v kolaudačním rozhodnutí. Odpovědnost žalované za škodu podle citovaného ustanovení může být proto vyloučena jen v případě, že na předmětné ploše neprovozovala činnost hlídaného parkoviště, nebo že ujednání účastníků k poskytnutí takové služby nesměřovalo.

Podle ustanovení § 20 odst. 2 obč. zák. za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé.

Překročí-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět.

Vzhledem k tomu, že nárok žalobkyně na náhradu škody je skutkově odůvodněn tím, že jí bylo odcizeno vozidlo z hlídaného parkoviště provozovaného žalovanou, a nikoliv tím, že by se pracovníci žalované dopustili konkrétního protiprávního jednání, v jehož důsledku vznikla škoda, není posouzení toho, zda jednání Ing. G. zavazovalo žalovanou ve smyslu ustanovení § 20 odst. 2 obč. zák., významné z hlediska obecné odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. (protiprávní jednání vedoucí ke vzniku škody není tvrzeno, ani v řízení prokazováno), nýbrž je určující pro případnou odpovědnost podle § 435 obč. zák. Pokud by totiž bylo zjištěno, že žalovaná v předmětné době (bez ohledu na předmět činnosti či kolaudační rozhodnutí) provozovala hlídané parkoviště, musí soud zkoumat, zda žalobkyně se po jednání svého syna s Ing. G. stala osobou účastnou na této činnosti žalované a tedy participující i na její odpovědnosti za škodu z toho plynoucí podle § 435 obč. zák., či nikoliv. Žalovanou by jednání jejího zaměstnance zavazovalo (a to i s důsledky její odpovědnosti podle § 435 obč. zák.) tehdy, jednal-li v rozsahu svých oprávnění plynoucích z jeho pracovního zařazení; v opačném případě pouze za současného (kumulativního) splnění dvou podmínek – jednak pokud syn žalované o překročení oprávnění nevěděl, jednak pokud se jednání Ing. G. týkalo předmětu činnosti žalované. Ani zde není předmětem činnosti míněn rozsah činností vymezený v obchodním rejstříku či jiné listině administrativního významu, nýbrž jde o vlastní skutečně provozovanou a vůči třetím osobám adresovanou činnost žalované. Právní závěry v této otázce musí soud učinit na základě skutkového zjištění získaného podrobným zhodnocením všech provedených důkazů.

Z uvedeného vyplývá, že právní názor odvolacího soudu, podle něž žalovaná nemůže odpovídat za škodu podle ustanovení § 435 obč. zák. právě proto, že provozování hlídaného parkoviště nemá zaneseno v obchodním rejstříku jako předmět činnosti, není správný. V důsledku toho není správný ani jeho rozsudek; dovolací soud jej proto zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.) a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Při posouzení, zda zaměstnanec byl členem příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat se zaměstnavatelem (§ 59 odst. 2 zák. práce), soudu nepřísluší řešit jako otázku předběžnou platnost volby (její průběh a výsledek) zaměstnance do tohoto orgánu; soud vychází ze stanoviska, které po uskutečněných volbách k jejich průběhu a výsledku zaujal k tomu příslušný orgán odborové organizace.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 1999, sp. zn. 21 Cdo 1375/98)

Dopisem ze dne 8. 10. 1996 žalovaný sdělil žalobci, že s ním podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. f) zák. práce rozvazuje pracovní poměr z důvodu opětovného porušování pracovní kázně a „neplnění povinností vedoucího pracovníka“. Naplnění tohoto výpovědního důvodu spatřoval v tom, že žalobce ve funkci hrázného „vytváří nepřijatelné pracovní podmínky pro své podřízené“. Dalším dopisem ze dne 15. 10. 1996 žalovaný sdělil žalobci, že s ním podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. e) zák. práce rozvazuje pracovní poměr, neboť na funkci „vedoucího hrázného VD H.“ nesplňuje předpoklad stanovený kvalifikačním katalogem – úplné střední vzdělání.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že výpovědi ze dne 8. 10. 1996 a ze dne 15. 10. 1996 jsou neplatné a aby mu byl žalovaný povinen zaplatit „ušlou mzdu“. Žalobu odůvodnil tím, že se vytýkaných porušení pracovní kázně nedopouštěl, že žalovanému byla za dlouhá léta pracovního poměru jeho kvalifikace dobře známa a přesto byl v roce 1992 zařazen do funkce „vedoucí hrázný“. Za „zásadní právní vadu“ obou výpovědí však považoval skutečnost, že žalovaný, který věděl, že žalobce je členem odborového orgánu, nepožádal tento odborový orgán o jeho předchozí souhlas k oběma výpovědím.

O k r e s n í s o u d v Jablonci nad Nisou rozsudkem ze dne 26. 6. 1997 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen „nahradit“ žalovanému náklady řízení ve výši 21 729 Kč. Ve věci samé dospěl k závěru, že „výpověď daná žalobci žalovanou dne 8. 10. 1996 je důvodná“, a že „bylo prokázáno, že žalobce v době, kdy mu byla dána výpověď ze dne 15. 10. 1996, nedosahoval požadované kvalifikace a důvod k výpovědi zde tedy byl dán“. K námitce, že žalovaný nesplnil povinnost požádat ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce příslušný odborový orgán o předchozí souhlas s výpovědí, soud prvního stupně nepřihlédl, když podle jeho názoru „žalobce dostatečně neprokázal, že je skutečně členem odborového orgánu – závodního výboru základní odborové organizace“.

K o d v o l á n í ž a l o b c e K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem, pobočka Liberec, rozsudkem ze dne 30. 1. 1998 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že vyhověl žalobě na určení, že výpověď žalovaného, daná žalobci dne 8. 10. 1996, a výpověď, daná dne 15. 10. 1996, jsou neplatné a rozhodl, že ve výroku o náhradě mzdy

a o nákladech řízení se rozsudek soudu prvního stupně zrušuje a věc se mu v tomto rozsahu vrací k dalšímu řízení. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce byl v roce 1994 řádně zvolen do závodního výboru odborové organizace a že členem tohoto výboru byl i v době, kdy mu byly doručeny výpovědi žalovaného z pracovního poměru. Protože si žalovaný nevyžádal podle ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce předchozí souhlas příslušného odborového orgánu, odvolací soud uzavřel, že obě výpovědi jsou neplatné.

V dovolání proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu žalovaný namítá, že žalobce v době, kdy mu byla dáвана výpověď, „nebyl odborovým funkcionářem a tudíž se nemůže dovolávat zvláštní zákonné ochrany“. Dovožoval, že mandát starého výboru skončil dne 31. 12. 1994 a nový výbor odborové organizace neexistoval. Je proto „v logice věci“, že poté ani nemohla proběhnout „dovolba“ žalobce do výboru odborové organizace a do dění v základní organizaci nepřislušelo zasahovat zvenčí ani regionálnímu odborovému pracovníku P. D. Jediným orgánem, který mohl v zásadních otázkách, jako jsou volby, rozhodnout, byla podle názoru dovolatele členská schůze nebo konference. „Korespondenční volba“ proto byla neplatná již z těchto „zele zásadních důvodů“. Navíc nikdy nebyl členskou schůzí schválen volební řád a samotná volba žalobce do výboru odborové organizace proběhla dle přesvědčení dovolatele „neregulérně a navýsost zmateně“. Předložené důkazy o „korespondenční volbě“ žalobce nasvědčují tomu, že vyhodnocení volby bylo vypracováno až v průběhu soudního řízení. V důsledku toho dospěl odvolací soud k nesprávným právním závěrům a „vynesl rozsudek v rozporu se skutkovým stavem a se zákonem“. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

N e j y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je i podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 59 odst. 1 zák. práce výpověď nebo okamžité zrušení pracovního poměru je zaměstnavatel povinen předem projednat s příslušným odborovým orgánem. Podle § 59 odst. 2 zák. práce, jde-li o člena příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat se zaměstnavatelem, v době jeho funkčního období a v době jednoho roku po jeho skončení, je zaměstnavatel povinen požádat příslušný odborový orgán o předchozí souhlas k opatření podle předchozího odstavce. Za předchozí souhlas se považuje též, jestliže příslušný odborový orgán písemně neodmítl udělit zaměstnavateli souhlas v době do 15 dnů ode dne, kdy byl o něj za-

městnavatelem požádán. Podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce je neplatný právní úkon, který se svým obsahem nebo účelem příčí zákonu nebo jej obchází nebo se jinak příčí zájmům společnosti.

V posuzované věci bylo zjištěno (toto zjištění dovolatel nenapadá), že žalovaný nepožádal příslušný odborový orgán (výbor odborové organizace) o předchozí souhlas k oběma výpovědím, a že v Základní organizaci Odborového svazu pracovníků dřevozpracujících odvětví, lesního a vodního hospodářství P. L., a. s., závod v J., byla uspořádána v dubnu 1995 tzv. korespondenční volba do výboru základní organizace, v níž byl jako kandidát na funkci člena výboru navržen žalobce.

Za tohoto skutkového stavu je pro posouzení věci vzhledem k námitkám uplatněným v dovolání především významný jednoznačný závěr o tom, jak správně uvádí odvolací soud, zda se žalobce stal na základě této volby členem příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat se zaměstnavatelem (jiné skutečnosti, na jejichž základě by se stal členem výboru odborové organizace, žalobce ne tvrdí a jejich existence ani z obsahu spisu nevyplývá). S názorem, že soudu přísluší přezkoumání platnosti (legitimity) provedené volby, však dovolací soud nesouhlasí.

Zakládání odborových organizací a členství v nich je výkonem práva svobodně se sdružovat s jinými na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů. Toto právo je spolu s ostatními hospodářskými, sociálními a kulturními právy zaručováno v hlavě čtvrté Listiny základních práv a svobod, která byla jako součást ústavního pořádku České republiky vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady pod č. 2/1993 Sb. Z povahy věci vyplývá, že neodlučitelnou součástí vlastní realizace tohoto práva, jehož výsledkem je založení sdružení (odborové organizace), je rovněž vybudování vnitřní organizační struktury včetně vytvoření příslušných orgánů, jejichž prostřednictvím organizace vyvíjejí svoji činnost. Orgány sdružení i způsob jejich ustavování proto musí být i z tohoto důvodu uvedeny ve stanovách (srov. § 9a odst. 2, § 6 odst. 2 písm. d/ zákona č. 83/1990 Sb. ve znění pozdějších změn a doplňků).

Odborové organizace vznikají nezávisle na státu (srov. čl. 27 odst. 1, větu první, Listiny). Na rozdíl od sdružení v obecném pojetí, která vznikají registrací, je specifické postavení odborových organizací vyjádřeno taktéž zjednodušením podmínek jejich vzniku. Odborová organizace se stává právnickou osobou dnem následujícím poté, kdy byl příslušnému ministerstvu doručen návrh na evidenci odborové organizace (srov. § 9a odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňků). Výraz zvláštního postavení odborových organizací lze spatřovat rovněž ve skutečnosti, že jsou vyňaty z řízení o registraci sdružení a příslušná ustanovení, která umožňují ministerstvu za stanovených podmínek registraci sdružení odmítnout (s možností podat proti rozhodnutí ministerstva opravný prostředek k Nejvyššímu soudu) se na odborové organizace nevztahují (srov. § 9a odst. 2 citovaného zákona).

V posuzované věci Stanovy Odborového svazu pracovníků dřevozpracujících odvětví, lesního a vodního hospodářství považují za základní článek struktury (výstavby) odborového svazu základní organizace. Za nejvyšší orgán základní organi-

zace odborového svazu Stanovy označují členskou schůzi (tj. setkání všech členů odborového svazu sdružených v základní organizaci odborového svazu), nebo konferenci volených delegátů členů odborového svazu příslušné základní organizace odborového svazu. Výboru základní organizace je přiznáváno postavení výkonného voleného orgánu základní organizace odborového svazu.

Odvolací soud vycházejí z právního názoru, že soudu přísluší posuzovat „legitimitu“ volby žalobce jako otázku předběžnou (prejudiciální), dospěl k závěru, že volba žalobce za člena výboru odborové organizace „byla provedena v souladu s volebním řádem ZO OS“. Při úvaze, zda byl žalobce platně zvolen za člena výboru základní organizace odborového svazu, je však třeba mít na zřeteli, že podle ustanovení § 2 odst. 3, věty druhé, zákona č. 83/1990 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňků, do postavení a činnosti sdružení (jimiž jsou i odborové organizace) mohou státní orgány zasahovat jen v mezích zákona. Protože zákon nepředpokládá možnost soudního přezkumu způsobu vytváření orgánů odborových organizací, je ověření správnosti průběhu a výsledku volby do výboru odborové organizace její vnitřní záležitostí, kterou vzhledem k výše uvedenému soud není oprávněn přezkoumávat. Z těchto důvodů při posouzení, zda zaměstnanec je (byl) členem příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat se zaměstnavatelem (§ 59 odst. 2 zák. práce), soud vychází ze stanoviska, které po uskutečněných volbách k jejich průběhu a výsledkům zaujal k tomu příslušný orgán odborové organizace. Pro věc proto není podstatné, jak byly po skutkové stránce volby organizovány a kolik hlasovacích lístků bylo odevzdáno ve prospěch žalobce, ale skutečnost, zda volbu uznala a její výsledek akceptovala jako nejvyšší orgán základní organizace členská schůze (konference).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud jej proto podle ustanovení § 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř., včetně výroků o náhradě mzdy a o nákladech řízení, které v tomto případě mají akcesorickou povahu, zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.), Nejvyšší soud zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odstoupí-li věřitel od smlouvy o úvěru podle ustanovení § 506 obch. zák. a je-li proto oprávněn požadovat, aby mu dlužník vrátil dlužnou částku s úroky, je zástavním právem, zřízeným k zajištění závazků ze smlouvy o úvěru, zajištěn též závazek dlužníka vrátit věřiteli požadovanou dlužnou částku s úroky.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2000, sp. zn. 31 Cdo 2851/99)

Žalobkyně se domáhala, aby jí žalovaní zaplatili 5 959 469 Kč s příslušenstvím s tím, že „u žalovaných 2) a 3) se lze úhrady domáhat pouze prodejem nemovitostí zapsaných na výpisu z KN, LV č. 2654 pro okres P., obec a k. ú. H. P., a to rodinného domu čp. 2150 stojícího na parcele č. 2145/78, a u žalovaných 4) a 5) se lze úhrady domáhat pouze prodejem nemovitostí – domu čp. 1107 stojícího na parc. č. 2524, zapsané na výpisu z KN pro okres P., obec a k. ú. H. P., LV č. 2325“. Žalobu zdůvodnila tím, že na základě smlouvy o úvěru ze dne 24. 8. 1992 poskytla žalovanému 1) úvěr ve výši 4 000 000 Kč a že poskytnutý úvěr byl zajištěn zřízením zástavního práva k nemovitostem ve vlastnictví ostatních žalovaných. Žalovaný 1) úvěr nevrátil; žalobkyně je „s odvoláním na obecné úvěrové podmínky (bod IV/5)“ oprávněna požadovat „okamžité splacení veškerých závazků“.

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 18. 5. 1998 zastavil řízení „do výše 2 258 469 Kč“, žalovanému 1) uložil, aby zaplatil žalobkyni 3 700 000 Kč s 16% úrokem od 1. 1. 1996 do zaplacení a na náhradu nákladů řízení k rukám „jeho právního zástupce“ 60 053 Kč, a proti ostatním žalovaným žalobu zamítl. Ve vztahu k žalovanému 1) vycházel z toho, že žalovaný 1) uznal nárok žalobkyně na zaplacení 3 700 000 Kč s 16% úrokem od 1. 1. 1996 do zaplacení; rozhodl proto o tomto plnění rozsudkem pro uznání (§ 153a o. s. ř.). Ve vztahu k ostatním žalovaným žalobu zamítl s odůvodněním, že žalobkyně od smlouvy o úvěru ke dni 31. 12. 1995 odstoupila a že tím došlo též k odstoupení od zástavních smluv. Na rozdíl od ustanovení § 311 odst. 2 obch. zák., v němž jsou upraveny „důvody pro dále trvající ručení“, totiž zákon „neupravuje dále trvající platnost zástavní smlouvy od odstoupení od smlouvy úvěrové“ a „taková úprava není obsažena ani ve smlouvě o úvěru, zástavní smlouvě či obecných úvěrových podmínkách“. Řízení „do výše 2 258 469 Kč“ soud prvního stupně zastavil s odůvodněním, že žalobkyně vzala v tomto rozsahu žalobu zpět.

K o d v o l á n í ž a l o b k y n ě V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 24. 6. 1999 rozsudek soudu prvního stupně v „napadeném rozsahu“ (tj. v zamítavém výroku) potvrdil a rozhodl, že žalovaní 2) až 5) „nemají navzájem právo na náhradu nákladů odvolacího řízení“ a že dovolání se nepřipouští. Odvolací soud dovodil, že při odstoupení od úvěrové smlouvy zanikají účinností tohoto odstoupení práva a povinnosti stran z této smlouvy a „vznikají sekundární nároky na vypořádání práv“. Protože zajištěná pohledávka zaniká, zaniká i „zajištění zástavními smlouvami sjednané, neboť již neexistuje záva-

zek, jenž byl takto zajištěn“. I když po odstoupení od úvěrové smlouvy má věřitel právo na „vrácení peněz“, jež poskytl dlužníku, nejedná se o původní „transformovaný závazek“ (jak tvrdila žalobkyně), ale o „jiné, ne totožné právo, jedná se pouze o sekundární závazek ve smyslu ustanovení § 351 odst. 2 obč. zák.“. Návrh žalobkyně na vyslovení přípustnosti dovolání odvolací soud zamítl s odůvodněním, že „otázka, již se mělo dovolání týkat, nebyla v odvolacím řízení vůbec řešena, neboť právní výklad ustanovení § 151f obč. zák. a § 274 o. s. ř. není podkladem pro rozhodnutí v dané věci“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně z důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. dovolání. Namítá, že právní názor odvolacího soudu není správný a že je v rozporu s publikovanými rozhodnutími Vrchního soudu v Olomouci, a dovozuje, že odstoupením od smlouvy o úvěru nezaniká pohledávka věřitele vůči dlužníkovi a že proto ani nezaniká akcesorický závazek tuto pohledávku zajišťující. Podle názoru žalobkyně má napadené rozhodnutí po právní stránce zásadní význam a dovolání v této věci je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek soudů obou stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkou rozsudků, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že zde není), jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Dovolání je přípustné také proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 238 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.). Dovolání je rovněž přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu (§ 239 odst. 1 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. jde nejen tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní

otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí ve věci zásadní význam (tedy nejde o posouzení právní otázky, které pro rozhodnutí věci nebylo určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající obecný dopad na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů (tj. dovolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů (rozhodnutí odvolacího soudu představuje v tomto směru odlišné „nové“ řešení této právní otázky).

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci řešil odvolací soud ve svém potvrzujícím rozsudku mimo jiné právní otázky, jaké jsou právní účinky odstoupení věřitele od smlouvy o úvěru, provedené podle ustanovení § 506 obč. zák., a zda závazek dlužníka vrátit poskytnutý úvěr je i po odstoupení od smlouvy zajištěn zástavním právem, vzniklým k zajištění závazků ze smlouvy o úvěru. Vzhledem k tomu, že tyto právní otázky nejsou řešeny odvolacími soudy jednotně a že právní názor vyslovený v napadeném rozsudku představuje odlišné řešení, než k jakému dospěl Nejvyšší soud (srov. zejména jeho rozsudek ze dne 21. 4. 1999, sp. zn. 32 Cdo 1066/98, uveřejněný pod č. 82 v časopise Soudní judikatura, roč. 1999, str. 305 a rozsudek ze dne 28. 9. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2117/98), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil Krajskému obchodnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost těchto zjištění dovolatelka nenapadá), že žalobkyně uzavřela dne 24. 8. 1992 se žalovaným 1) smlouvu o úvěru, na základě které mu poskytla 4 000 000 Kč a žalovaný se zavázal jí poskytnuté peněžní prostředky a sjednané úroky zaplatit ve splátkách po 100 000 Kč do 20. 2. 1996. K zajištění závazků žalovaného 1) byla zřízena zástavní práva, a to mimo jiné k nemovitostem, které jsou ve vlastnictví (spoluvlastnictví) žalovaných 2) až 5). Protože žalovaný 1) neplnil svůj závazek (nesplácel řádně úvěr), žalobkyně od smlouvy o úvěru ze dne 24. 8. 1992 podle ustanovení § 506

obch. zák. odstoupila ke dni 31. 12. 1995 a k témuž dni požadovala „vyrovnání všech pohledávek vyplývajících z uvedené úvěrové smlouvy“.

Podle ustanovení § 344 obch. zák. od smlouvy lze odstoupit pouze v případech, které stanoví smlouva nebo tento zákon.

Podle ustanovení § 351 odst. 1 obch. zák. odstoupením od smlouvy zanikají všechna práva a povinnosti stran ze smlouvy. Odstoupení od smlouvy se však nedotýká nároku na náhradu škody vzniklé porušením smlouvy, ani smluvních ustanovení týkajících se volby práva nebo volby tohoto zákona podle § 262, řešení sporu mezi smluvními stranami a jiných ustanovení, která podle projevené vůle stran nebo vzhledem ke své povaze mají trvat i po ukončení smlouvy.

Podle ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák. strana, které bylo před odstoupením od smlouvy poskytnuto plnění druhou stranou, toto plnění vrátí, u peněžního závazku spolu s úroky ve výši sjednané ve smlouvě pro tento případ, jinak stanovené podle § 502. Vrací-li plnění strana, která odstoupila od smlouvy, má nárok na úhradu nákladů s tím spojených.

Podle ustanovení § 506 obch. zák., je-li dlužník v prodlení s vrácením více než dvou splátek nebo jedné splátky po dobu delší než tři měsíce, je věřitel oprávněn od smlouvy odstoupit a požadovat, aby dlužník vrátil dlužnou částku s úroky.

V ustanovení § 506 obch. zák. zákon uvádí jeden z případů, který opravňuje smluvní stranu (věřitele) odstoupit od smlouvy o úvěru; z důvodu uvedeného v tomto ustanovení může smluvní strana (věřitel) od smlouvy o úvěru odstoupit, i když nebyl jako důvod k odstoupení od smlouvy mezi stranami sjednán.

Účinky odstoupení od smlouvy jsou obecně upraveny v ustanovení § 351 obch. zák. S názorem odvolacího soudu, že ustanovení § 351 obch. zák. se použije u plnění přijatého dlužníkem na základě smlouvy o úvěru, od níž věřitel odstoupil podle ustanovení § 506 obch. zák., dovolací soud nesouhlasí.

Smyslem ustanovení § 506 obch. zák. je – jak plyne ze znění tohoto ustanovení a z kontextu, v jakém je v obchodním zákoníku uvedeno – poskytnout věřiteli právní prostředek proti dlužníku, který neplní závazek vrátit věřiteli poskytnuté peněžní prostředky a zaplatit úroky ve sjednaných splátkách a je v prodlení s vrácením více než dvou splátek nebo jedné splátky po dobu delší než tři měsíce. Vzhledem k tomu, že za této situace lze důvodně předpokládat, že ani v budoucnu dlužník nebude řádně plnit, může věřitel od smlouvy o úvěru odstoupit a tím způsobit, že zaniknou jeho povinnosti, které má podle smlouvy vůči dlužníku (jde např. o povinnost poskytnout dlužníku peněžní prostředky podle § 501 obch. zák.). Jde – jak vyplývá z výše uvedeného – o právní institut, který je určen na ochranu práv věřitele; jeho využitím se věřitel nemůže ocitnout v horším právním postavení, než v jakém byl před odstoupením od smlouvy.

Ve vztahu k dlužníku se v ustanovení § 506 obch. zák. uvádí oprávnění věřitele spolu s odstoupením od smlouvy o úvěru „požadovat, aby vrátil dlužnou částku s úroky“. Ustanovení § 506 obch. zák. tímto způsobem upravuje účinky odstoupení od smlouvy o úvěru, a to odlišným (jiným) způsobem, než jak jsou uvedeny v obecném

ustanovení § 351 obch. zák. (tak, že dlužník je povinen – po odstoupení od smlouvy – vrátit věřiteli na jeho požádání dlužnou částku s úroky). Ve svých důsledcích to znamená, že při odstoupení od smlouvy o úvěru se neuplatní nejen ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák., které už podle svého znění nemůže vedle ustanovení § 506 obch. zák. obstát, ale ani úprava účinků odstoupení od smlouvy, obsažená v ustanovení § 351 odst. 1 obch. zák. Ustanovení § 506 obch. zák. představuje v tomto smyslu ve vztahu k ustanovení § 351 obch. zák. speciální právní úpravu.

Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že odstoupením od smlouvy o úvěru podle ustanovení § 506 obch. zák. nezanikají všechna práva a povinnosti stran z této smlouvy. Zanikají pouze práva, která měl dlužník podle smlouvy vůči věřiteli, a jim odpovídající povinnosti věřitele. Povinnost dlužníka vrátit poskytnuté peněžní prostředky a zaplatit úroky odstoupením od smlouvy nezaniká a věřiteli tedy z tohoto důvodu nemůže vzniknout nová pohledávka podle ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák. Odstoupením se mění pouze podmínky, za nichž je dlužník povinen uvedenou povinnost splnit; dlužník nadále není povinen splnit dluh ve lhůtách a za podmínek sjednaných ve smlouvě, ale na požádání věřitele a v plném rozsahu (celou dlužnou částku s úroky). Povinnost dlužníka vrátit věřiteli dlužnou částku s úroky po odstoupení od smlouvy o úvěru podle ustanovení § 506 obch. zák. tedy nepředstavuje – jak se mylně domnívá odvolací soud – „sekundární závazek“, ale závazek „původní“, který se odstoupením od smlouvy „modifikoval“ ve své splatnosti (na požádání věřitele se stává splatnou celá pohledávka).

Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené (§ 151a odst. 1 obč. zák. ve znění účinném do 31. 8. 1998).

Zástavní právo je právem subsidiárním. Znamená to mimo jiné, že zástavní právo je podpůrným zdrojem uspokojení pohledávky zástavního věřitele, který se může uplatnit jen tehdy, jestliže pohledávka nebyla dlužníkem dobrovolně splněna a ani nezanikla jiným způsobem. Není-li k uspokojení pohledávky zástavního věřitele potřebná realizace zástavního práva, neboť zajištěná pohledávka zanikla, zaniká rovněž zástavní právo.

Odstoupením od smlouvy o úvěru podle ustanovení § 506 obch. zák. pohledávka věřitele – jak uvedeno výše – nezaniká. Jestliže k zajištění této pohledávky bylo zřízeno zástavní právo (a tak tomu bylo v projednávané věci), nezaniká tímto odstoupením od smlouvy ani zástavní právo. Po odstoupení od smlouvy o úvěru podle ustanovení § 506 obch. zák. tedy zástavní právo může sloužit k uspokojení pohledávky zástavního věřitele, spočívající ve vrácení dlužné částky s úroky ze zástavy.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci; Nejvyšší soud jej proto zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.). Protože důvody, pro které byl zrušen napadený rozsudek, platí i na rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jímž byla žaloba proti žalovaným 2) až 5) zamítnuta, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil Krajskému obchodnímu soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Na výzvu soudu podle ustanovení § 50 odst. 3 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, jsou povinni přihlásit k vyrovnání ve lhůtě v ní uvedené své pohledávky všichni věřitelé dlužníka, tedy i oddělení věřitelé a věřitelé přednostních pohledávek."

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2000, sp. zn. 21 Cdo 297/99)

Na návrh oprávněného (oprávněný v době do 22. 10. 1996 používal název CA a v době od 22. 10. 1996 do 4. 12. 1997 název CE a v době do 4. 5. 1995 měl sídlo v P. 2, Ř. 3) Okresní soud v Uherském Hradišti usnesením ze dne 30. 12. 1993 a usnesením ze dne 13. 7. 1995 nařídil podle vykonatelného směnečného platebního rozkazu Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 18. 1. 1993 k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 1 224 132 Kč s 0,3% úrokem z prodlení denně, počínaje dnem 1. 9. 1992 do zaplacení nákladů předcházejícího řízení ve výši 56 968 Kč a nákladů tohoto výkonu rozhodnutí ve výši 24 484 Kč a pohledávky ve výši 200 000 Kč, výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí povinného.

Okresní soud v Uherském Hradišti poté usnesením ze dne 13. 7. 1995 „návrh zastavil“ ohledně částky 200 000 Kč, týkající se „příslušenství, tj. úroků z prodlení 0,3% denně od 1. 9. 1992 do zaplacení, z jistiny“.

Podáním ze dne 13. 8. 1997 povinný navrhl, aby výkon rozhodnutí byl zastaven. Návrh zdůvodnil tím, že usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 16. 7. 1996 bylo potvrzeno vyrovnání, na jehož základě povinný zaplatil oprávněnému 45 % jeho pohledávky přihlášené k vyrovnání (tj. částku 1 638 265,05 Kč z přihlášené pohledávky ve výši 3 640 589 Kč), a že podle ustanovení § 63 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZKV“) není povinen plnit oprávněnému tu část závazku, k jejímuž splnění nebyl vyrovnáním zavázán. V tomto výkonu rozhodnutí vymáhanou jistinu pohledávky ve výši 1 424 132 Kč oprávněný nepřihlásil k vyrovnání, a proto podle ustanovení § 52 odst. 3 ZKV zanikla.

Oprávněný namítal, že vymáhaná pohledávka je zajištěna zástavním právem a že jako oddělený věřitel povinného nemůže být vyrovnáním ve svých nárocích dotčen.

Okresní soud v Uherském Hradišti usnesením ze dne 19. 8. 1998 výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Soud prvního stupně dovodil, že oprávněný, ačkoliv věděl o vyrovnacím řízení týkajícím se povinného, do tohoto

^{*)} Na závěry formulované v právní větě nemá okolnost, že ustanovení § 52 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, bylo (jak se podává i z dalšího obsahu rozhodnutí) s účinností k 1. 6. 1996 zrušeno, žádného vlivu.

řízení vymáhanou pohledávku ve výši 1 424 132 Kč nepřihlásil. Vymáhaná pohledávka proto zanikla podle ustanovení § 63 odst. 1 a „dříve platného“ ustanovení § 52 odst. 3 ZKV.

K odvolání oprávněného Krajský soud v Brně usnesením ze dne 4. 12. 1998 usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se návrh povinného na zastavení výkonu rozhodnutí zamítá. Odvolací soud vycházel ze zjištění, že u povinného „proběhlo vyrovnací řízení podle zákona č. 328/1991 Sb., které bylo ukončeno usnesením Krajského obchodního soudu, kterým bylo potvrzeno vyrovnání“, a že vymáhaná pohledávka oprávněného, která je „zajištěna zástavní smlouvou ze dne 22. 9. 1992 a pravomocně přisouzena směnečným platebním rozkazem z 18. 1. 1993“, nebyla do tohoto vyrovnání zahrnuta. Vzhledem k tomu, že oprávněný byl ve vyrovnacím řízení odděleným věřitelem (§ 28 ZKV), nebyl „podle textu zákona o konkursu a vyrovnání platného v době podávání přihlášek“ povinen pohledávku zajištěnou zástavním právem přihlašovat; ustanovením § 56 odst. 3 ZKV je tato povinnost uložena pouze věřitelům přednostních pohledávek a nikoliv odděleným věřitelům. Nároky odděleného věřitele nemohou být vyrovnáním „nijak dotčeny“, jeho zástavní právo může zaniknout až zpeněžením zástavy a oddělený věřitel má právo podílet se na výtěžku ze zpeněžení zástavy. Protože doposud nedošlo k uspokojení oprávněného ze zástavy, právo přiznané vykonávaným rozhodnutím dosud nezaniklo a výkon tohoto rozhodnutí není možné podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. zastavit. Odvolací soud současně poukázal na to, že plnění poskytnuté oprávněnému podle vyrovnání se týkalo jiné pohledávky, než která je vymáhána tímto výkonem rozhodnutí.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal povinný dovolání. Namítá, že podle ustanovení § 56 odst. 1 ZKV musí všichni věřitelé přihlásit své pohledávky ve lhůtě uvedené v ustanovení § 50 odst. 3 písm. c) ZKV a že podle § 56 odst. 3 ZKV musí pohledávky do vyrovnání přihlásit „i“ přednostní věřitelé a nikoliv „pouze“ přednostní věřitelé. Bylo by podle názoru dovolatele „nesmyslné“, aby přednostní věřitelé museli své pohledávky přihlásit do vyrovnacího řízení, i když se neúčastní hlasování při vyrovnacím jednání, a oddělení věřitelé se nemuseli přihlašovat, i když se také neúčastní hlasování; „smysl oddělených věřitelů“ nespočívá v tom, že by nemuseli své pohledávky přihlašovat, ale v tom, že jejich pohledávka nesmí být vyrovnáním dotčena. Názor odvolacího soudu, podle kterého oddělený věřitel nemusel svou pohledávku do vyrovnacího řízení přihlásit, tedy není správný. Vyrovnací řízení ohledně povinného se řídilo zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném „před novelou č. 94/1996 Sb.“. Protože oprávněný vymáhanou pohledávku do vyrovnacího řízení nepřihlásil, došlo ve smyslu ustanovení § 52 odst. 3 ZKV k jejímu zániku. Povinný dále namítá, že oprávněný ve skutečnosti neměl při vyrovnání postavení odděleného věřitele. Vznik zástavního práva k letounům se zapisuje do tzv. leteckého rejstříku, který dříve vedla Státní letecká inspekce Praha a nyní jej vede Úřad civilního letectví Praha. V tomto rejstříku zástavní právo ve prospěch oprávněného nikdy nebylo vyznačeno; k vyznačení zástavního práva došlo

pouze v tzv. Flight manualu, avšak tato listina „zcela evidentně nesplňuje podmínky požadované občanským zákoníkem pro vznik zástavního práva k movité věci“. Povinný navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., přezkoumal bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Napadené rozhodnutí proto zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Z obsahu spisu vyplývá, že oprávněný v tomto vykonávacím řízení vymáhá pohledávku, která mu byla proti povinnému přiznána vykonatelným směněčným platebním rozkazem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 18. 1. 1993, a která je – podle tvrzení oprávněného – zajištěna zástavním právem. Usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. 4. 1996 bylo povoleno ohledně povinného vyrovnání; v tomto usnesení soud mimo jiné věřitele povinného vyzval, aby „své nároky přihlásil písemně nebo ústně do protokolu do čtyř týdnů ode dne vyvěšení usnesení na úřední desce soudu“, a upozornil je, že „pohledávky věřitelů, kteří byli soudem vyzváni, aby přihlásili svůj nárok, nebo kteří o vyrovnacím jednání věděli, zanikají, nebyly-li přihlášeny ve lhůtě určené soudem“. Usnesení bylo vyvěšeno na úřední desce soudu dne 4. 4. 1996 a lhůta k podání přihlášek uplynula dne 2. 5. 1996. Usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 16. 7. 1996 bylo vyrovnání ohledně povinného potvrzeno a usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 2. 5. 1997 bylo vyrovnání prohlášeno za skončené. Oprávněný přihlásil do vyrovnacího řízení pohledávku ve výši 3 640 589 Kč, představující příslušenství jistiny pohledávky, přisouzené mu vykonatelným směněčným platebním rozkazem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 18. 1. 1993; jistinu této pohledávky, vymáhanou v tomto výkonu rozhodnutí, k vyrovnání nepřihlásil.

S názorem odvolacího soudu, podle kterého oprávněný nemusel svou pohledávku přihlásit k vyrovnání, protože šlo o pohledávku zajištěnou zástavním právem a oprávněný tedy měl postavení odděleného věřitele (§ 28 ZKV), dovolací soud nesouhlasí.

Účinky povolení vyrovnání na základě usnesení Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. 4. 1996 nastaly dnem 4. 4. 1996 (srov. § 52 odst. 1 ZKV).

Podle ustanovení § 50 odst. 3 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (účinného také ke dni 4. 4. 1996) o povolení vyrovnání soud rozhodne usnesením, v němž zároveň vyzve věřitele, aby své nároky přihlásil písemně nebo ústně do protokolu do čtyř týdnů ode dne vyvěšení na úřední desce soudu. Podle ustanovení § 56 odst. 1 ZKV věřitelé musí přihlásit své pohledávky ve

lhůtě stanovené v § 50 odst. 3 písm. c) ZKV. Podle ustanovení § 56 odst. 3 ZKV musí přihlásit pohledávku k vyrovnání i přednostní věřitelé (§ 54 odst. 2). Podle ustanovení § 58 odst. 2 písm. d) ZKV oddělení věřitelé (§ 28) hlasují při vyrovnacím jednání jen za tu část pohledávky, která nebude uhrazena z práva na oddělené uspokojení. Podle ustanovení § 60 odst. 1 písm. a) ZKV soud usnesením vyrovnání potvrdí, jen jestliže nároky oddělených věřitelů (§ 28) nejsou vyrovnáním dotčeny.

Z citovaných ustanovení je nepochybné, že na výzvu soudu podle ustanovení § 50 odst. 3 písm. c) ZKV jsou povinni přihlásit k vyrovnání ve lhůtě v ní uvedené své pohledávky všichni věřitelé dlužníka, tedy i oddělení věřitelé a věřitelé přednostních pohledávek. Uvedený závěr vyplývá nejen z jednoznačné dikce ustanovení § 50 odst. 3 písm. c) ZKV, ale také z ustanovení § 58 odst. 2 písm. d) ZKV. Uvádí-li toto ustanovení, že oddělení věřitelé (§ 28) hlasují při vyrovnacím jednání jen za tu část pohledávky, která nebude uhrazena z práva na oddělené uspokojení, pak to předpokládá, že se stali účastníky vyrovnání; účastníky vyrovnání se mohou – jak vyplývá z ustanovení § 48 ZKV – stát, jen jestliže včas přihlásili své pohledávky.

Na opačný závěr nelze usuzovat z ustanovení § 56 odst. 3 a § 60 odst. 1 písm. a) ZKV. Uvádí-li ustanovení § 56 odst. 3 ZKV, že „přihlásit pohledávku k vyrovnání musí i přednostní věřitelé (§ 54 odst. 2)“, zdůrazňuje tím povinnost přihlásit pohledávku i u těchto věřitelů, kteří jinak mají ve vyrovnání oproti jiným věřitelům zvýhodněné postavení (srov. např. § 60 odst. 1 písm. b) ZKV). Ustanovení § 60 odst. 1 písm. a) ZKV upravuje jednu z podmínek, jejichž splnění je předpokladem pro potvrzení vyrovnání soudem; ze skutečnosti, že vyrovnání lze potvrdit jen tehdy, nejsou-li jím dotčeny nároky oddělených věřitelů, nelze nic dovozovat o povinnosti oddělených věřitelů nepřihlásit k vyrovnání své pohledávky. Z ustanovení § 56 odst. 3 a § 60 odst. 1 písm. a) ZKV tedy nelze úspěšně dovozovat, že by oddělení věřitelé nemuseli své pohledávky přihlašovat k vyrovnání.

Podle ustanovení § 52 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb. a č. 84/1995 Sb., pohledávky věřitelů, kteří byli soudem vyzváni, aby přihlásili svůj nárok, nebo kteří věděli o vyrovnacím řízení, zanikají, nebyly-li přihlášeny ve lhůtě určené soudem. Citované ustanovení bylo zákonem č. 94/1996 Sb., kterým se mění a doplňují zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů od 1. 6. 1996 zrušeno (srov. čl. I bod 50 a čl. VII tohoto zákona). V přechodném ustanovení, obsaženém v čl. V odst. 1 zákona č. 94/1996 Sb., bylo stanoveno, že tento zákon platí i pro řízení zahájená před jeho účinností a že právní účinky úkonů, které nastaly dříve, zůstávají zachovány.

Účinky usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. 4. 1996 povoleného vyrovnání nastaly – jak uvedeno již výše – dnem 4. 4. 1996 a lhůta k přihlá-

šení pohledávek tímto usnesením určená uplynula dnem 2. 5. 1996. Vzhledem k tomu, že obě tyto právní skutečnosti nastaly v době přede dnem 1. 6. 1996 a že jejich účinky zůstávají podle čl. V odst. 1 zákona č. 94/1996 Sb. zachovány i po účinnosti tohoto zákona, zanikají podle ustanovení § 52 odst. 3 ZKV pohledávky všech věřitelů, kteří byli usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. 4. 1996 vyzváni, aby přihlásili svůj nárok, nebo kteří věděli o vyrovnacím řízení, jestliže nebyly přihlášeny u Krajského obchodního soudu v Brně do dne 2. 5. 1996. Mezi tyto pohledávky patří – jak bylo soudy zjištěno – také pohledávka oprávněného (popřípadě její část), vymáhaná v tomto vykonávacím řízení. Názor odvolacího soudu o tom, že právo přiznané oprávněnému vykonatelným směnečným platebním rozkazem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 18. 1. 1993 dosud nezaniklo a že proto výkon tohoto rozhodnutí není možné podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. zastavit, tedy nemůže obstát.

Na uvedeném závěru nic nemění skutečnost, že o potvrzení vyrovnání bylo rozhodnuto usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 16. 7. 1996 a že za skončené bylo vyrovnání prohlášeno usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 2. 5. 1997, tedy až po účinnosti zákona č. 94/1996 Sb. Zánik nepřihlášených pohledávek podle ustanovení § 52 odst. 3 ZKV je totiž spojen již s účinky povolení vyrovnání a nikoliv až s účinky potvrzeného vyrovnání nebo se skončením vyrovnání.

Protože usnesení odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud České republiky je zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, sešitě 7/2000, pod číslem 44, došlo k chybnému otištění Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2000, Cpjn 38/98; oddíl V. („K ustanovením § 2 odst. 2, § 7, § 8 zákona č. 265/1992 Sb., § 48 a § 133 odst. 2 obč. zák.“) byl uveřejněn v neúplném rozsahu.

Omlouváme se čtenářům a předkládáme text uvedeného oddílu v úplném znění, tj. včetně (zvýrazněné) věty na konci pasáže, která v původním textu nebyla.

V.

K ustanovením § 2 odst. 2, § 7, § 8 zákona č. 265/1992 Sb., § 48 a § 133 odst. 2 obč. zák.

Odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabyt účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav. Následný zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí má pouze deklaratorní účinky a provádí se záznamem (§ 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Jednotně nejsou soudy vykládány taktéž právní důsledky odstoupení od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti. Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 21. 11. 1997, sp. zn. 35 Ca 55/97, vycházel ze závěru, že odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabyt účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav; Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 27. 5. 1994, sp. zn. 33 Ca 71/94, a Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 7. 10. 1996, sp. zn. 11 Cmo 165/96, naopak dospěly k závěru, že odstoupení od smlouvy má za následek pouze zrušení závazkového právního vztahu, který smlouvou vznikl, nikoli také zánik věcných práv, která vznikla vkladem do katastru nemovitostí podle takové smlouvy.

Při smluvním převodu vlastnického práva k nemovitosti je právním důvodem nabytí vlastnictví (iustus titulus) smlouva a právním způsobem nabytí vlastnictví (modus acquirendi) vklad vlastnického práva podle této smlouvy do katastru nemovitostí (srovnej § 133 odst. 2 obč. zák., § 2 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb.).

I od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti, podle které již byl proveden vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí, může její účastník odstoupit, jestliže jsou splněny podmínky stanovené občanským zákoníkem nebo bylo-li to účastníky dohodnuto (§ 48 odst. 1 obč. zák.). Odstoupením od smlouvy, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak, se smlouva od počátku ruší (§ 48 odst. 2 obč. zák.). Tímto jednostranným adresovaným právním úkonem zani-

kají účinky převodu nemovitosti na nabyvatele a obnovuje se původní stav, tedy ze zákona se obnovuje vlastnické právo převodce. Následný zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí o této skutečnosti, vzhledem k tomu, že k obnovení vlastnického práva převodce dochází ze zákona, nemá konstitutivní účinky a neprovádí se vkladem, resp. výmazem vkladu, ale má pouze deklaratorní účinky a provádí se záznamem (§ 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb.). **Tento závěr platí i v případě, že nabyvatel, dříve než došlo k odstoupení od smlouvy, nemovitost převedl na další osobu, a tato osoba nabyla nemovitost v dobré víře.**

INHALT^{*)}

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 6 Die in der Bestimmung des zweiten Satzes § 43 Abs. 2 StPO festgestellte Frist für die Geltendmachung eines Schadenersatzanspruches des Geschädigten ist eine Prozessfrist, die gemäß der Strafprozessordnung nicht rückzustellen ist, auch wenn das Gericht der ersten Stufe die in der Bestimmung des ersten Satzes § 198 Abs. 2 StPO festgestellte Pflicht nicht erfüllt und den Geschädigten über die Abhaltung (Anfang) der Hauptverhandlung nicht ordnungsgemäß und rechtzeitig verständigt hat.
- Nr. 7 Hat der Täter eine Tätigkeit ausgeübt, die ihm durch ein rechtskräftiges Urteil verboten wurde, beeinträchtigt die Verurteilung für die Straftat der Vereitelung der Vollstreckung der amtlichen Entscheidung gemäß § 171 Abs. 1 Buchstabe c) StG die Tatsache nicht, daß zur Zeit der Gerichtsentscheidung die früher verhängte Strafe des Verbotes der Tätigkeit vollstreckt wurde und er deshalb er gemäß § 50 Abs. 2 StG als nicht verurteilt anzusehen ist.
- Nr. 8 Nimmt der Beschuldigte erst im Laufe des Berufungsverfahrens die Erklärung gemäß § 11 Abs. 2 StPO zurück, daß er nach der Einstellung der Strafverfolgung auf der Verhandlung der Sache besteht, nimmt der Senatspräsident die Rücknahme der Erklärung gemäß § 250 Abs. 4 StPO per analogiam zur Kenntnis, und das Berufungsgericht entscheidet, daß das angefochtene Urteil des Gerichtes der ersten Stufe, durch welches die Schuld gemäß § 227 StPO ausgesprochen wurde, gemäß § 257 Buchstabe b) StPO per analogiam aufgehoben wird. Das Verfahren, das in der Strafverfolgung gemäß § 11 Abs. 2 StPO fortgesetzt wurde, ist nicht einzustellen, denn der Beschluss über die Einstellung der Strafverfolgung tritt dadurch ohne jedwelche andere Entscheidung wieder in Kraft.
- Nr. 9 Im Sinne der Bestimmung § 266 Abs. 1 und § 267 Abs. 1 StPO ist ein Verfahren, dessen rechtskräftige Entscheidung, die durch die Beschwerde wegen Verletzung des Gesetzes angefochten wurde und der Untersuchungspflicht des Obersten Gerichtes unterliegt, das ganze dieser Entscheidung vorhergehende Verfahren, d.h. bis zum Zeitpunkt der Rechtskraft der angefochtenen Entscheidung.
- Nr. 10 Zur Frage der Einheit und Identität der Tat:
Es geht um eine Tat, wenn die Handlung, die ein Mittel zur Begehung der zweiten Straftat bildet, gleichzeitig ein Teil der Handlung ist, die die Verwirklichung der im Sachbestand der zweiten Straftat beschriebenen Handlung darstellt. Das gilt auch dann, wenn die Handlung, die zur bestimmten Folge, die vom Gesichtspunkt des Strafrechtes bedeutend ist, geführt hat, zunächst eine andere Folge verursachen mußte, ohne die die zweite Folge nicht hervorgerufen werden wäre.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 9 Der erfolglose Teilnehmer an einem Offertverfahren hat ein dringliches Rechtsinteresse an der Feststellung, daß der Vertrag über die Übertragung von Liegenschaften im Eigentum der Gemeinde, den die Gemeinde mit einem anderen Interessenten über den Kauf abgeschlossen hat, nichtig ist (§ 80 Buchstabe c/ ZPO).
Vom Gesichtspunkt der Berechnung der dreißigtägigen Frist als einer Minimalzeit, die gemäß der Bestimmung § 9 Abs. 3 des Gesetzes Nr. 172/1991 Slg. zwischen der Veröffentlichung des Vorsatzes der Gemeinde, die Liegenschaften zu übertragen, und der Verhandlung in den Gemeindeorganen ablaufen muß, ist es entscheidend, wann das zuständige Organ der Gemeinde endgültig entschieden hat, auf welche Person die Liegenschaft übertragen wird.
- Nr. 10 Die Entschuldigung der Abwesenheit bei der Verhandlung des Gerichtes oder anderen Geschäften ist im Sinne § 101 Abs. 2 und § 153b ZPO auch auf anderer Weise als durch die Einreichung gemäß § 42 ZPO durchzuführen.
Die Voraussetzungen, unter denen das Gericht ein Versäumnisurteil (§ 153b Abs. 1 ZPO) erlassen kann, sind in der Zeit der ersten Verhandlung zu erfüllen, die in der Sache angeordnet wurde.
- Nr. 11 Bei der Feststellung des Preises zwecks der Auseinandersetzung des Gesamthandseigentums der Ehegatten geht man nicht von dem Preis der Sache zur Zeit der Auseinandersetzung aus, sondern von ihrem Stand zur Zeit des Erlöschens des Gesamthandseigentums der Ehegatten.
Die Aufwertung der gemeinsamen Sache seitens der Teilnehmer in der Zeit nach dem Erlöschen ihres Gesamthandseigentums der Ehegatten aus Quellen, die dieses Gesamthandseigentum nicht bildeten, hat keinen Einfluss auf den Preis, den das Gericht zwecks der Auseinandersetzung des Gesamthandseigentums der Ehegatten feststellt.

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

- Nr. 12** Eine Genossenschaftswohnung ist eine Wohnung, die die Genossenschaft vermietet oder ihren Mitgliedern anderweitig zur Verfügung stellt. Eine Wohnungsgenossenschaft ist jede Genossenschaft, die die Wohnungsbedürfnisse ihrer Mitglieder sichert, und zwar insbesondere durch die Vermietung oder die Möglichkeit anderer Nutzung der Wohnungen, anderer Räumlichkeiten oder Geschäftsräume für ihre Mitglieder. Eine Wohnungsgenossenschaft ist nicht nur eine Genossenschaft, die die Sicherung von Wohnungsbedürfnissen in ihrem Gegenstand des Unternehmens (der Tätigkeit) festgelegt hat, sie ist aber auch die Genossenschaft, die die Wohnungsbedürfnisse ihren Mitgliedern tatsächlich sichert.
- Nr. 13** Für Schäden an abgestellten Verkehrsmitteln in Garagen und Unternehmen ähnlicher Art haftet der Betreiber (§ 435 BGB) ohne Berücksichtigung seines Gegenstandes des Unternehmens; das gilt auch dann, wenn es um einen Exzess des Arbeitnehmers gemäß § 20 Abs. 2 BGB geht.
- Nr. 14** Bei der Beurteilung, ob der Arbeitnehmer ein Mitglied des zuständigen Gewerkschaftsorgans war, das berechtigt ist, gemeinsam mit dem Arbeitgeber zu entscheiden (§ 59 Abs. 2 ArbGB), ist das Gericht nicht zuständig, die Gültigkeit der Wahl (ihren Verlaufs und das Ergebnis) des Arbeitnehmers in dieses Organ als eine Vorfrage zu beurteilen; das Gericht geht von der Stellung aus, die das zuständige Gewerkschaftsorgan nach der durchgeführten Wahl zu ihrem Verlauf und Ergebnis genommen hat.
- Nr. 15** Tritt der Gläubiger vom Kreditvertrag gemäß der Bestimmung § 506 HGB zurück und ist deshalb berechtigt, die Rückgabe des Schuldbetrages mit Zinsen vom Schuldner zu verlangen, wird durch das Pfandrecht, das zur Sicherung von Schulden aus dem Kreditvertrag bestellt wurde, auch die Verpflichtung des Schuldners gesichert, den verlangten Schuldbetrag mit Zinsen dem Gläubiger zurückzuzahlen.
- Nr. 16** Auf die Aufforderung des Gerichtes gemäß der Bestimmung § 50 Abs. 3 Buchstabe c) des Gesetzes Nr. 328/1991 Slg., Konkurs- und Ausgleichsgesetzes, in der Fassung von späteren Vorschriften, sind alle Gläubiger des Schuldners verpflichtet, ihre Forderungen in der dort bestimmten Frist zum Ausgleich anzumelden, d. h. auch die abgesonderten Gläubiger und die Gläubiger mit bevorrechtigten Forderungen.

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 6** The period for the victim to claim damage mentioned in the second sentence of the Section 43, par. 2 of the Criminal Procedure Code is the procedural time limit which the Criminal Procedure Code does not allow to revert and even in case that the court of first instance does not fulfil its obligation mentioned in the Section 198, par. 2 of the Criminal Procedure Code and does not notify the victim duely about the beginning of the main hearing.
- No. 7** If the offender had performed the activity which had been forbidden to him by the valid judgment than the fact that in the moment of the court's decision he has already performed the punishment of the forbidden activity and that is why he is considered pursuant to Section 50, par. 2 of the Criminal Code not having been condemned does not make any obstacle to his sentence for the crime of defeating the authority's decision.
- No. 8** If during the appellatory procedure the accused takes back the statement made pursuant to Section 11, par. 2 of the Criminal Procedure Code that after the criminal prosecution is stopped he insists on hearing the case than both the president of the chamber considers the statement pursuant to Section 250, par. 4 of the Criminal Procedure Code per analogiam and the court of appeal rules that the appealed judgment of the court of first instance which found the accused guilty pursuant to Section 227 of the Criminal Code is abolished according to Section 257, subsect. b) of the Criminal Procedure Code per analogiam. It is unnecessary to stop the proceedings which continues the prosecution of the accused pursuant to Section 11, par. 2 of the Criminal Procedure Code because the ruling on stopping the criminal prosecution becomes valid again without any further steps.
- No. 9** The predecesing procedure as a whole, that is the procedure up to the validity of the appealed decision is to be considered as the proceedings in the sense of Sections 266, par. 1 and 267 par. 1 of the Criminal Procedure Code that is the proceedings predecesing the valid decision which is appealed by an appeal of breaching the law and this appeal is to be reviewed by the Supreme Court.
- No. 10** It deals with one deed if the activity which forms the mean for committing the second crime forms also the part of the activity which means committing the act mentioned in the body of the second crime. It goes even for the case when the activity which has caused the relevant consequence from the point of view of the criminal law had to have previously another consequence without which the second relevant consequence had not been caused.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 9** The unsuccessful party in the tender has an urgent legal interest to assign that the contract on transferring the property owned by the community which has been closed with another prospective buyer is invalid (Section 80, subsect. c/ of the Civil Procedure Code). When counting the period of thirty days as a minimal period which has to expire according to Section 9, par. 3 of the Law No. 172/1991 Coll., after the intention of the community to transfer its property had been published and which must predeces to the discussion on it in community bodies the date of the final decision of the responsible body to whom the property would be transferred is decisive.
- No. 10** It is possible to excuse absence at the court hearing or other act in the sense of Section 101, par. 2 and Section 153b of the Civil Procedure Code in another way than through the submission pursuant to Section 42 of the Civil Procedure Code, too. The conditions under which the court may deliver the judgment against defaulting defendant (Section 153b, apr. 1 of the Civil Procedure Code) must be fulfilled in the moment when then the case is heard for the first time.
- No. 11** When considering the price of the thing for the purposes of settling the tenancy-in-common of spouses the price is fixed to the day of settlement but according to its status at the moment when the tenancy-in-common of spouses had been dissolved. The valorization of common thing made by the parties after the tenancy-in-common of spouses had been dissolved made from resources which were not included in their tenancy has no influence to the price which is fixed by the court for the purposes of settling the tenancy-in-common of spouses.

- No. 12 The flat which is leased by a cooperative or in another way given to be used by its members shall be considered as a cooperative flat.
As a housing cooperative is necessary to consider any cooperative which provides its members' housing demands and especially through leasing or in another way enabling to its member to use flats or other spaces and non-residential spaces. Not only the cooperative which has the provision of housing demands in its business subject but also the cooperative which really provides housing demands of its members shall be considered being a housing cooperative.
- No. 13 The operator is responsible for the damage on means of transport which are placed in garages or other similar places (Section 435 of the Civil Code) despite of his business subject, this fact is unimportant even from the point of view whether it deals with the excess of an employee pursuant to Section 20, par. 2 of the Civil Code.
- No. 14 When considering whether the employee had been a member of the trade union body which is entitled to decide together with the employer (Section 59, par. 2 of the Labour Code) the court is not entitled to resolve the preliminary validity of the election (its course and result) of the employee to this body, the court notes the view of the responsible trade union body to the course and result of the election.
- No. 15 If the creditor withdraws from a credit contract pursuant to Section 506 of the Commercial Code and that is why he is entitled to claim that the debtor gives him back the borrowed amount with interest the obligation of a debtor to give back the claimed amount with interest is assured by the contractual pledge coming out from the credit contract, too.
- No. 16 On summons pursuant to regulation of Section 50, par. 3, subsect. c) of the Law No. 328/1991 Coll., On Bankruptcy and Settlement, as amended later, all the creditors of the debtor that is the separate creditors and creditors with preferred claims, too, shall claim for settlement in the period mentioned in the summons.

Aktuální nabídka publikací NAKLADATELSTVÍ ORAC

EDIČNÍ ŘADA IURIS CONTEXT

MYSLIVOST A PRÁVO (V. Čechura a kolektiv) – kat. č. IC 0386

RYBÁŘSTVÍ A PRÁVO (T. Hemelík) – kat. č. IC 0446

ZBRANĚ, STŘELIVO A PRÁVO (J. Teryngel, P. Liška) – kat. č. IC 0384

TISK A PRÁVO (T. Sokol) – kat. č. IC 0424

Připravujeme:

POZEMKY A PRÁVO (Z. Karfík) – kat. č. IC 0394

SOCIÁLNÍ POMOC A PRÁVO (K. Koldinská, H. Marková) – kat. č. IC 0421

EDIČNÍ ŘADA KNIHOVNIČKA ORAC

DANĚ Z PŘÍJMŮ V PODNIKATELSKÉ PRAXI (kolektiv autorů) –
kat. č. OK 0435

PODEZŘELÝ PODNIKATEL (P. Vantuch) – kat. č. OK 0417

OBVINĚNÝ PODNIKATEL (P. Vantuch) – kat. č. OK 0486

Připravujeme:

KONKURS A VYROVNÁNÍ (J. Kotoučová, P. Raban) – kat. č. OK 0524

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ (I. Fleischmanová, V. Jandová) –
kat. č. OK 0507

EDIČNÍ ŘADA STUDIJNÍ TEXTY ORAC

TRESTNÍ PRÁVO A ZDRAVOTNICTVÍ (D. Císařová, O. Sovová) –
kat. č. OS 0395

ÚVOD DO STUDIA ODBORNÉ LITERATURY (J. Vymětal, M. Váchová) –
kat. č. OS 0492

Připravujeme:

ZÁKLADY POJIŠŤOVACÍHO PRÁVA (M. Karfíková, J. Čechová, V. Příkryl) –
kat. č. OS 0476

ZÁKLADY PRÁVNÍCH NAUK (O. Sovová a kolektiv) – kat. č. OS 0506

ZÁKLADY PRÁVA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY (J. Balzer, P. Pavlík) –
kat. č. OS 0510

EDIČNÍ ŘADA KAPESNÍ PŘÍRUČKY ORAC

RYBÁŘSKÁ STRÁŽ (J. Poupě) – kat. č. KP 0452

MYSLIVECKÁ STRÁŽ (V. Čechura) – kat. č. KP 0483

STRÁŽ PŘÍRODY (H. Malá) – kat. č. KP 0512

STRUČNÝ PRŮVODCE ZAMĚSTNAVATELE (L. Šnédar) – kat. č. KP 0525

EDIČNÍ ŘADA DIGESTA

ZÁKON O DANI Z PŘIDANÉ HODNOTY – KOMENTÁŘ (J. Škampa, J. Bárta) –
kat. č. DI 0427

EDIČNÍ ŘADA PŘÍRUČKY PRO PRAXI A STUDIUM VEŘEJNÉ SPRÁVY

FINANCE OBCÍ, MĚST A KRAJŮ (H. Marková) – kat. č. OK 0549

EDIČNÍ ŘADA SLOVNÍČKY ORAC

LATINSKO-ČESKÝ SLOVNÍČEK ŘÍMSKÉHO PRÁVA (M. Skřejpek) –
kat. č. SL 0505

PUBLIKACE MIMO EDIČNÍ ŘADY

Připravujeme:

SLOVNÍK DEFINIC V ČESKÉM PRÁVU (Z. Madar) – kat. č. OJ 0586

Všechny tyto publikace si můžete objednat na adrese:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o.,

Vinohradská 184, 130 52 Praha 3

tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134

e-mail: orac@its.cz, http://www.orac.cz

NOVINKY Z NAKLADATELSTVÍ ORAC

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ

I. Fleischmanová,
V. Jandová

– kat. č. OK 0507

Publikace je rozdělena
do dvou samostatných
částí. První tvoří úplné

znění živnostenského zákona, druhá část se
potom podrobně zabývá jednotlivými pří-
lohami k živnostenskému zákonu. Na as-
pekty, které sleduje novelizace zákona, upo-
zorňují bohaté vysvětlující poznámky k jed-
notlivým ustanovením, praktické poznatky
z jeho aplikace a další pro podnikatele
potřebné informace. *Cena 250 Kč.*

KONKURS A VYROVNÁNÍ

J. Kotoučová,
P. Raban

– kat. č. OK 0524

Druhé, doplněné a ak-
tualizované vydání pu-
blikace, která se poprvé

dostala na knižní trh v roce 1999. Za-
chycuje změny, ke kterým v této legislativ-
ní oblasti v poslední době došlo. Jako v prv-
ním vydání, i tentokrát kniha obsahuje první
část s uceleným výkladem této problemati-
ky a v druhé části pak vlastní zákon, opat-
řený poznámkami a ilustrovaný na někte-
rých významných judikátech. *Cena 250 Kč.*

FINANCE OBCÍ, MĚST A KRAJŮ

H. Marková

– kat. č. OV 0549

Prakticky v okamžiku, kdy byly zveřejněny právní předpisy týkající se
nového systému financování obcí, měst a krajů, přinesla přední odbornice
z oblasti finančního práva ucelený výklad této problematiky. Autorka se
věnuje analýze příjmů a výdajů obecních, městských a krajských rozpoč-
tů, otázkám dotací a dalším problémům. Přehlednost výkladu činí z publi-
kace nezbytnou praktickou a zasvěcenou pomůcku pro obecní, městské a krajské orgány.
Publikace se zabývá především těmito otázkami: obec, okresní úřady, kraj, postavení hlavního
města Prahy a městských částí, obecné aspekty, přehled vývoje financování územních správ-
ních celků, pojem a zajištění územní samosprávy, rozpočet obecní, příjmy daňového charak-
teru, nedaňové příjmy, příjmy návratného charakteru, rozpočtové výdaje územních rozpočtů,
rozpočtový proces. *Cena 200 Kč.*

Pozor!

Všechny tituly můžete získat se slevou (podrobnosti v lednovém čísle) za následující ceny:

Živnostenské podnikání – 175 Kč (pouze pro členy Klubu Orac 2001)

Konkurs a vyrovnání – 175 Kč (pouze pro členy Klubu Orac 2001)

Finance obcí, měst a krajů – 120 Kč (akce Sleva 2000 – viz 3. strana obálky)

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 2/2001 (ročník LIII) z 25. 1. 2001.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Praha, IČO 45808937.

Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 05/41593111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3.

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC: tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134, e-mail: orac@its.cz

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.